

הכנסת העשרים מושב ראשון

פרוטוקול מס' 31 מישיבת ועדת החינוך, התרבות והספורט יום שני, ד' באב התשע"ה (20 ביולי 2015), שעה 9:30

סדר היום:
נוער גאה במערכת החינוך

נכחו:
חברי הוועדה:
מירב בן ארי – מ"מ היו"ר
מכלוף מיקי זוהר
מרדכי יוגב
סופה לנדבר
נורית קורן

חברי הכנסת:
זהבה גלאון
יעל גרמן
דב חנין
מרב מיכאלי
מיכל רוזין

מוזמנים:

ענת רצון	–	מ"מ ממונה על חינוך למיניות ומניעת פגיעה, משרד החינוך
ציפי נחשון גליק	–	מנהלת השירות לנוער, צעירים/ות, משרד הרווחה והשירותים החברתיים
דניאל מרגלית	–	מנהל שיווק, חושן, ארגון למען הציבור
עמית לביא	–	האחווה הסטודנטאלית הגאה, יו"ר תא גאה, סמינר הקיבוצים
הדר ברקת	–	האחווה הסטודנטאלית הגאה, יו"ר תא גאה, סמינר הקיבוצים
משה גרדוס	–	מנהל תיכון אנקורי, ראשון לציון ומנהל יזמות חינוכית, רשת אנקורי
מוחמד יונס	–	יו"ר ומנכ"ל תנועת אופקים, אפאק לשלום ודו קיום
עודד פריד	–	מנכ"ל האגודה למען הלהט"ב בישראל
אלישע אלכסנדר	–	מנכ"ל ארגון מעברים לקהילה הטרנסית
אמיר אוחנה	–	יו"ר גאווה, הליכוד
מנדי מיכאלי	–	מנכ"לית איגי, ארגון נוער גאה
רן לבל	–	מנכ"ל איגי, ארגון נוער גאה
מעיים גורדון	–	איגי, ארגון נוער גאה
ראובן מגן	–	איגי, ארגון נוער גאה
אלישע הוכמן	–	איגי, ארגון נוער גאה
אורן ירושלמי	–	איגי, ארגון נוער גאה
אלישע גולני	–	חבר הוועד המנהל, חברת הפיתוח בירושלים
חנן יזדי	–	מועצת התלמידים והנוער הארצית
איתי שובל	–	מועצת התלמידים והנוער הארצית
עמית ניסן	–	מועצת התלמידים והנוער הארצית
ים אברמי	–	מועצת התלמידים והנוער הארצית

הדר פאר – תלמיד תיכון
שמואל סוסובר כהן – תלמיד תיכון
יהונתן שפירא – תלמיד תיכון
סתיו פילץ – המשמר החברתי
יאיר שטרן

ייעוץ משפטי:

מירב ישראלי

מנהלת הוועדה:

יהודית גידלי

רישום פרלמנטרי:

אהובה שרון, חבר המתרגמים

נוער גאה במערכת החינוך

היו"ר מירב בן ארי:

בוקר טוב. נתבקשתי על ידי יושב ראש הוועדה כחברה בוועדת החינוך להחליף אותו בדיון החשוב הזה. ביצעתי כמה פגישות מקדימות, קראתי את הפרוטוקול מהדיון שהיה כאן בנובמבר 2014 בנושא של נוער הלהט"ב ומבחינתי זה איזשהו פולו-אפ, המשך לדיון שהיה בוועדה בראשות חבר הכנסת מצנע. אני רוצה שנבדוק ונשמע ממשד החינוך האם היו שינויים מאז הדיון בנובמבר האחרון.

בשבילי זה כבוד לנהל את הדיון הזה שהוא דיון חשוב. אני מכירה את איגי, אני מכירה את חושן, אני מכירה את קהילת הלהט"ב אותה ליוויתי בעבודה שלי כחברת מועצת העיר תל אביב. אמנם חבר יניב ויצמן חברי הטוב התעסק בזה בעיקר, אבל אין ספק שהעשייה במועצת העיר לקחה את הנושא הזה מאוד ברצינות ובחשיבות גבוהה. לכן בשבילי זה כבוד לנהל את הישיבה החשובה הזאת.

אני מקווה שאתם מכירים אותי ויודעים שנצא מכאן עם דברים פרגמטיים, איך לחשוב לעשות שינוי אבל שינוי מהותי ברמה כזאת בתוך מערכת החינוך ולא רק לדבר על כך שצריך לשנות את מערכת החינוך. אני יודעת שיש כבר שינויים ונציגת משרד החינוך תדבר על השינויים במערכת החינוך.

אני רוצה להתחיל עם מנדי מיכאלי, המנכ"לית של איגי.

מנדי מיכאלי:

אני רוצה קודם כל להודות לך חברת הכנסת מירב בן ארי על קיום הישיבה וגם לחבר הכנסת מרגי שאפשר את קיום הדיון. אנחנו מאוד מעריכים את זה, מבינים את המורכבות ושומחים שזה יכול לקרות כך שדברים יוכלו גם להמשיך ולהגיע למשרד.

אני אומר בהמשך לדברים שלך שאכן היה דיון בנובמבר ובעיקר מה שהיה בדיון הזה, הייתה הצפה של אתגרים, מורכבויות והבעיות שבני הנוער והסגל מרגישים בתוך מערכת החינוך. היום נרצה גם לעשות חיבור, כי יש הרבה מאוד חברי כנסת שלא היו וחברי הוועדה התחלפו. נמצאים כאן בני נוער שירצו לשתף קצת מהסיפור, אבל בעיקר נרצה להיות קונקרטיים ולתת פתרונות אפשריים, להזמין את המשרד לשבת יחד אתנו ולחשוב איך פותרים את הבעיה הזאת כי בשטח לא מורגש שיש שינוי. אני יודעת שיש מעט עבודה ברקע אבל צריך לקחת על זה אחריות ולעשות צעדים משמעותיים.

נתחיל באיזשהו סרטון קצר ורן, השותף שלי למנכ"לות, ימשיך.

היו"ר מירב בן ארי:

מצוין. אני גם רוצה לומר תודה לחברי הכנסת שהצטרפו אלינו. אני יכולה לומר לכם שמספר כזה של חברי כנסת שמתתפים בדיון בנושא, זה רק מעיד כמה הנושא הזה חשוב ומשמעותי.

עד שנסדיר את הצד הטכנולוגי, נבקש מרן לפתוח. אני רוצה שתדעו שניציג מהקהל וחברי הכנסת ידברו לסירוגין.

רן לבל:

אני אנסה לעשות את זה ממש קצר וענייני.

בפעילות שלנו ניסינו לאסוף כל מיני ציטוטים של בני/בנות נוער ולהביא את הדברים שנאמרים בחדרי חדרים ובהרבה כוונות טובות אל מול הפער בשטח. זה אחד החניכים שלנו בארגון. כתבה שפורסמה ביוני 2013: "לעגו לי כשהייתי רץ בחצר, תמיד מישהו שם לי רגל, זה נמשך גם בתיכון. אם הייתי שם את התיק בצד, מישהו היה מעיף אותו מהקומה השלישית. בכל פעם שהייתי עובר במסדרון, אחד הבנים היה מפיל אותי, היו בועטים בי, דוחפים, לפעמים חבורת בנים הייתה מתקהלת מסביבי ברחבה וצוחקת".

זה סיפור אחד מני רבים. אם אנחנו רוצים לדבר על היקף הבעיה, על כך שלא מדובר על משהו חד פעמי, סקר האקלים שאיגי עורכת אחת לארבע שנים מדבר על 52 אחוזים מהמשיבים שחוו הטרדה מילולית על רקע נטייתם המינית. הנתון הקשה ביותר הוא שאחד מכל עשרה תלמידים חווה תקיפה פיזית בשל נטייתו המינית או העדפה מגדרית.

צריך להבין שבני ובנות נוער להט"בים, בין אם הם יצאו מהארון ובין אם הם לא יצאו מהארון, הם נתונים לסכנה ממשית. ללכת לבית הספר, חוויה שכל נער ונערה חווים על בסיס יומי, זו חוויה מורכבת, לפעמים מסוכנת, וגם עם זה אנחנו מתמודדים.

"בבית הספר, למרות הבקשות ממשיכים לפנות אלי בלשון נקבה, למרות שביקשתי שוב ושוב שיפנו אלי בלשון זכר. בשיעורי ספורט לא נותנים לי להיות עם הבנים ומסבירים לי שאני צריך להיות עם כל הבנות כמוני". חניך טרנס מקבוצה שלנו בצפון הארץ. כמוכן שסוגיה של נוער טרנסגינדר, גם דיברנו על זה בשדולה הגאה האחרונה, ההתמודדות הרבה יותר מורכבת והרבה יותר מאתגרת.

אנחנו רוצים להראות את הפערים. חוק הפרשנות שעבר וריגש את כולנו אוסר על אפליה על רקע זהות מגדרית או נטייה מינית, אבל אנחנו יכולים לראות שבפסח האחרון מתפרסמת כתבה של חניכה שלנו מבית ספר באזור השרון: "המורה מתאכזרת אלי בגלל שאני לסבית". זאת אומרת, יש פער. גם אם דברים נחקקו בכנסת ויש חקיקה סביב הנושא הזה, שזה חשוב מאוד וראוי, עדיין ההתמודדות של הנוער בבית הספר היא שלא אוכפים את הדברים האלה והם נתונים לאלימות גם מסגל המחנכים והמחנכות וגם מחברים שלהם לבית הספר.

חוזר מנכ"ל מדגיש שאם יש מקרה של אלימות צריך לדווח על כך, לטפל בזה ולהתמודד עם זה אבל בבית הספר, על פי סקר אקלים שערכנו, רוב צוות המורים אינם מגיבים למרות שההערות ההומופוביות נאמרות בנוכחותם. 47 אחוזים מהמשיבים ציינו כי המורים כלל אינם מגיבים. גם אני הייתי מורה במשך שנתיים בבית הספר ואני יודע שסגל המורים והמורות מתקשה להגיב להערות היום יומיות שנזרקות - קוקסינל, הומו, לסבית - על בסיס יומי. מתוך השאלון לחניכים זו הקללה הכי נוראית שאפשר היום להגיד לבן נוער.

עוד פער. בחוזר מנכ"ל אם יש מקרה של אלימות, יש לדווח למפקח בית הספר ולשקול פנייה למשטרה ולרווחה. מקרה שהיה לנו הוא: "בפעם הראשונה אם עשו שיחה ביני לבין הנער שהרביץ לי, כשזה קרה שוב, דיברתי עם המורה ואז היא והיועצת לקחו אותי לשיחה, הסבירו לי שהכי טוב אם אני אנמך פרופיל ואנסה לא למשוך הרבה תשומת לב ושזה נראה שאני מביא את זה על עצמי עם הדיבור והלבוש שלי". חניך בדרום הארץ. זאת אומרת, לא רק שהנער חווה אלימות אלא גם מסבירים לי שאם הוא קצת ינמך פרופיל, יכול מאוד להיות שהבעיה הזאת תיפתר.

התוצאה, כבר דיברנו עליה. אנחנו יכולים לראות שנוער גאה לפי כל מחקר בארץ ובעולם נתון הרבה יותר לדיכאונות, למצבי סיכון, התנהגות מינית סיכונית, הטרדות, דברים שמובילים לשנאה והרס עצמי, בידוד רגשי. זה מתוך עבודה של אייל בן עמי שהוא עובד וחוקר את הנושא הזה בשנים האחרונות.

אכן הרבה בני נוער, לפחות עד שהם מגיעים לאיגי, אומרים שזאת אחת התקופות הכי קשות בחיים שלהם.

אנחנו יודעים לומר - דיברנו גם על זה בשדולה האחרונה - שהרבה מאוד בני נוער להט"בים, בעיקר נערות טרנסגינדריות ונערים הומואים ממגזרים מסוימים בחברה הישראלית, מגיעים לעבודה בזנות או נתמכים על ידי אנשים מבוגרים כי אין להם תמיכה בבית או תמיכה בבית הספר. פי שלוש-ארבע ניסיונות התאבדות מנוער שאינו נמנה על המגזר, בידוד חברתי, לעג ואלימות פיזית.

המאמץ להיות מוכרים כנוער שהוא בסיכון כמו כל אוכלוסייה אחרת, הוא גם מאמץ שאנחנו עושים כבר כמה שנים מול חברת הכנסת יעל גרמן, שרת הבריאות לשער, ואנחנו ממשיכים לעשות את העבודה הזאת.

יש את המרחב של איגי. למי שלא מכיר או מכירה, יש פעילות לנוער אחר הצהריים. יש לנו שישים קבוצות בכל חלקי הארץ, מאילת ועד קריית שמונה. ציטוט של חניכה: "אני לא יודעת מאיפה אספתי את האומץ, אבל צעדתי פנימה. ברגע שנכנסתי דרך הדלת, החיים שלי השתנו. פעם ראשונה שלא שנאתי את עצמי והבנתי שזה תהליך. המפגש בארגון גרם לי להסתכל פעם ראשונה דווקא על הסביבה בעיניים ביקורתיות ופעם ראשונה לאהוב את עצמי".

אנחנו מתעסקים הרבה עם הנוער כדי שיקבל את עצמו ויבין ששום דבר לא בסדר בהם והם לא צריכים להנמך פרופיל והם לא צריכים לשמור על מי שהם ולהבליט את זה החוצה. הבעיה היא בסביבה.

למה זקוקה הנערה ולמה זקוק הנער. אנחנו מדברים קודם על כל על קבוצת שווים שזה הדבר הבסיסי. נער ונערה מתבגרים צריכים קבוצה להשתייך אליה ולהיות חלק ממנה. מדברים על הכרה

בתופעה הזאת שקיימת, כמו יום המאבק הבינלאומי בעד הומופוביה שמתקיים במאי והיינו רוצים – ציינו את זה גם בנייר העמדה – שזה יצוין כיום במשרד החינוך כך שיצינו אותו בכלל בתי הספר בארץ.

פעילויות נוער נוספות. אנחנו כל הזמן מנסים לחבור לתנועות וארגוני נוער כדי לעשות את זה כמה שיותר נגיש. להבדיל מהרבה סוגיות שקורות בחברה הישראלית, נוער גאה נמצא בכל המגזרים, בכל הערים, בכל הרשויות. זה לא איזה משהו שצריך להתמודד אתו במקום ספציפי. לכן אנחנו עושים גם פעילות החוצה. יש לנו תכנית שהיא תכנית שאנחנו מפעילים בחמש השנים האחרונות בבתי הספר. סיפרנו על כך לחברת הכנסת מירב בן ארי והרחבנו על זה. נמצא כאן מנהל תיכון אנקורי שיאמר כמה מלים בהמשך.

אני כן אומר כמה ציטוטים מתוך הסיכום של השנה, הפעילות האחרונה. אצל התלמידים שלקחו חלק בתכנית רואים גישה אחרת ביום שלהם. רואים את זה בהפסקות, בשיעורים, יותר הקשבה לקולות שונים שעולים בכיתה. התכנית נתנה הרבה כוח לילדים שנמצאים בתוך הקבוצה שבחרו באמת ללכת עם ההעדפות המיניות שלהם בצורה גלויה וברורה.

מה שיפה לראות בתכנית הזאת זה שהיא לא רק עוזרת לאורך כל השנה. אנחנו מגיעים לבית הספר, תהליך של כמה שנים, ולא רק שזה עוזר לבני ובנות הנוער הלהט"בים אלא זה גם מייצר באופן כמעט חד משמעי אקלים בית ספרי נעים יותר ובטוח יותר, לכל הנערים והנערות ולא רק לנוער הגאה. מקום שהוא פחות הומופובי, זה מקום שתהיה בו פחות אלימות. חד משמעית.

לסיכום. דיברנו על זה גם בוועדה הקודמת. אנחנו יודעים שיש הרבה מאוד מאמצים גם של ארגוני קהילה אחרים, גם של משרד החינוך, גם של משרד הרווחה. צריכים להתכנס יחד ולעשות תכנית שהיא גם משותפת, שהיא בדיאלוג עם כל השותפים והשותפות ובעיקר מתוקצבת כי אנחנו נמצאים בעולם שאם אין לנו משאבים, אין לנו איך לעשות את כל הפעילות המדהימה הזאת. לכן זה בעיקר מה שאנחנו מבקשים בוועדה הזאת. תודה רבה.

היו"ר מירב בן ארי:

תודה רבה. חברת הכנסת זהבה גלאון, יושבת ראש מרצ, בבקשה.

זהבה גלאון:

תודה רבה. חברת הכנסת בן ארי, אני רוצה לברך אותך על ניהול הישיבה ולברך את כל מי שהגיע לכאן, הארגונים וחברי הכנסת.

לא במקרה אני פותחת בדברים האלה. אנחנו מקיימים בכנסת הרבה מאוד ישיבות, גם במסגרת השדולה שחברת הכנסת גרמן עומדת בראשה, אחת מארבע יושבי הראש, וכל פעם מחדש אנחנו רואים איך עם כל ההתקדמות, לכאורה או לא לכאורה, ועם כל השינוי, עדיין אנחנו רואים איך תלמידים ותלמידות בבתי ספר חשים מאוימים, מפוחדים, מופלים. איך מייצרים מצב שאנחנו מגיעים למרחב בטוח, לסביבה שהיא לא סביבה מאיימת?

אחד הדברים שלמדתי מהמצגת, נראה להם אבל גם הובלטו במצגת, זה את הפער הזה בין מצד אחד ההתקדמות, החקיקה שלעתים מבשילה ולעתים עצם הדיבור על חקיקה, לבין ההטמעה שלה במערכות, בעיקר במערכות הבית-ספריות. הפער הזה של בין מצד אחד פסיקות חשובות של בתי משפט, חקיקה בכנסת, בעובדה שעדיין בישראל של 2015 בני נוער ובנות נוער חשים מאוימים, מופלים ולא מוגנים כשהם באים לסביבה שהיא הסביבה הכי בסיסית שלהם, שזאת הסביבה הבית ספרית.

אני באמת רוצה לברך את איגי על הפעילות שלה ולברך את חושן ואת האגודה. כולם נמצאים כאן ואם שכחתי מישהו – ובטח שכחתי – אל תתחשבנו אתי כי אלה הניירות שהוגשו לשולחן.

אני רוצה להציע – וזה גם נאמר בדברים – ולהתנצל כי אחר כך אני אצטרך לרוץ לישיבת ועדה אחרת, שבאמת תגובש תכנית שהיא תכנית רב שנתית, תכנית שהיא מובנית, שהיא לוקחת בחשבון – כל הידע כבר קיים, הארגונים מגישים הצעות, היו כאן ישיבות בכנסת – תכנית שנעשית בשיתוף פעולה עם הארגונים, עם הארגונים שמביאים אתם את הניסיון ובעיקר, זה נאמר כאן אבל אני רוצה להדגיש את זה ביתר שאת, תכנית שתהיה מתוקצבת כי תכנית שהיא לא מתוקצבת, אין לה ערך. תכנית שתהיה מתוקצבת, שאנשים ידעו בדיוק למה הם הולכים, להכשרות של מורים, לפיתוח קשר עם משפחות, לפיתוח סביבה בטוחה לבני נוער ובנות נוער שמגיעים לבית הספר. אני חושבת שזה הדבר המרכזי.

אני רוצה לברך אתכם, את מי שעוסק יום יום במלאכה. תודה רבה גם לך, גברתי.

היו"ר מירב בן ארי:

תודה. אנחנו נרצה לשמוע את נציגת משרד החינוך שתספר לנו מה קורה בבתי הספר, בהמשך לדבריה של חברת הכנסת זהבה גלאון.

ענת רצון:

שלום לכולם. אני מייצגת את משרד החינוך ולא פעם ראשונה שאני בוועדת החינוך. לפני חודש היינו בשדולה הגאה. אני מייצגת בתוך משרד החינוך את שפ"י שהוא הגוף שמדריך את הפסיכולוגים והיועצים במשרד החינוך, להדריך את מערכת החינוך לעבודה על אקלים מיטבי ובטוח לתלמידים. אני יכולה להגיד שאני תמיד כאן בסיטואציה מכווצת. אני צריכה לייצג את המשרד שהוא ענק והוא רב מגזרי וערוצי, ויש לנו באמת מדינה כל כך מגוונת וצבעונית, החל מהמגזר החרדי ששייך ליחידה שלנו של המיניות ומניעת פגיעה מינית. זה לא עניין של מה בכך שיושבים חרדים בתוך שיח של מיניות ויושבת החברה הערבית על כל גווניה ויושב חמ"ד, החינוך הממלכתי דתי, ואנחנו כשישים פסיכולוגים ויועצים שאחראים להפיץ את הבשורה של אקלים מיטבי, אקלים בטוח וסובלנות כלפי האחר ובין השאר כלפי הקהילה הלהט"בית שיקרה ללבנו.

בשנתיים האחרונות עלה ביתר שאת על סדר היום הנושא של מעורבות חברתית. איגי, כתנועת נוער שמוכרת בשנים האחרונות ונכנסה אחרי המקרה בבר נוער להיות ארגון נוער מוכר ככל תנועות הנוער, נכנסה גם לפרויקטים של המעורבות החברתית מעבר לתכנית ניר.

אני יכולה להגיד שאנחנו במשרד מדגישים מספר דברים. ראשית, בתי ספר הם ראי של החברה ואנחנו שוקדים על ניפוץ מיתוסים ודעות קדומות וזה דבר כלל לא פשוט. אנחנו מנסים בכל כוחנו לקדם סובלנות כלפי האחר ומאמינים שקידום של סובלנות כלפי האחר יפחית את המקרים האלה שתיארתם, של בני נוער שמרגישים לא בטוחים. אנחנו מביאים ידע תיאורטי שבהילה שיושבת כאן הוא נשמע טריביאלי ומובן מאליו, אבל להביא ידע תיאורטי על מה זו נטייה חד מינית, במה מדובר, מה זה טרנסג'נדר, מה זה בי-סקסואלים, להביא מידע על רצף הנטייה המינית ולהביא סיפורים אישיים, מודלים חיים אנושיים שבאים מחושן, לספר את הסיפורים האישיים ואת הסבל הרב שאנשים היו צריכים לעבור.

היו"ר מירב בן ארי:

סליחה. אני עוצרת אותך. אני לא יודעת אם רצית שנקרא את זה אבל זה כמעט בלתי אפשרי ואני עוד יחסית בגיל שרואה טוב ואני לא רואה שום דבר.

תסבירי לי איך מעבירים ניפוץ מיתוסים ודעות קדומות. אנחנו רוצים לדעת איך זה קורה. אמרה גם חברת הכנסת גלאון את הדברים. איך זה עובד בתוך בית הספר שמנפץ את המיתוסים והדעות הקדומות?

ענת רצון:

בתוך בתי ספר אנחנו, ראשית, מביאים נציגים מחושן שמספרים את הסיפור האישי שלהם ומספרים איך אנחנו נוער כמוכם ומה זה אומר, איך אנחנו מתנהלים בחיים האלה - כמו כל נוער נורמטיבי אחר, מה היינו צריכים לעבור כדי שלא ניתפס כסוטים, כחולים, כדפוקים או שזאת אולי בחירה שלנו ואם היינו בוחרים קצת יותר נכון, עם שיקול דעת קצת יותר נבון, אולי היינו יכולים להיות אחרים. השיח הזה מתקיים בכל הרמות. שיח בקורסים ואנחנו מייצרים קורסים של מיניות כאשר בין השאר בכל קורס של מיניות מופיע של נטייה חד מינית ונוער להט"בי. היועצים שעוברים את ההכשרות האלה מעבירים את ההכשרות האלה למחנכים בבתי הספר.

כאשר מדברים על המחנכים בבתי הספר, כדי לסבר את האוזן, מדובר במורים שיכולים להיות מורה מקצועי לביולוגיה, לאנגלית, לתנ"ך, למתמטיקה והוא גם מחנך מכיתה א' ועד י"ב, והמחנך הזה עובר עם יועצת בית הספר שיח כזה. השיח הזה גם בקרב צוותים חינוכיים הוא שיח לא פשוט. הוא לא שיח שמובן מאליו. שם מביאים לבתי הספר, גם לצוותים החינוכיים, נציג של חושן שמספר. אנחנו מראים סרטים שרבו בשנים האחרונות כמו הסיפור של אסי עזר שסיפר את סיפור היציאה מהארון וסיפור של ההורים שיוצאים מהארון, כמו נדב אבקסיס ועוד מודלים מוכרים לבני הנוער שמספרים על התהליכים שהם עברו וזה בהחלט עוזר למשרד החינוך בניפוץ הזה.

היו"ר מירב בן ארי:

אני ממשיכה את השאלה שלי. אני רואה שאתם זזים באי נוחות.

עודד פריד:

חושן היא יחידה בתוך משרד החינוך?

היו"ר מירב בן ארי:

אני רואה שאתם זזים באי נוחות. ראיתי את התנועות. יהיה לכם את הזמן להגיב. כל מי שירצה לדבר, ידבר.

אני רוצה להבין עוד משהו אחד. כשאת מדברת על הרצאות של חושן בבתי הספר, תגידי לי מאיזה גיל, מאיזה כיתה נכנסים נציגים של חושן בבתי הספר והאם, כמו שעודד אומר, זאת תכנית חובה.

ענת רצון:

חושן היא לא תכנית חובה. חושן היא סיוע. זה עזר. זאת אומרת, יש בתי ספר שמכניסים את חושן, יש כאלה שלא מכניסים ואלה שלא מכניסים, זה אומר שלא עושים עבודה בנושא של נטייה מינית. היה לנו שיח כזה עם מרכזי סיוע לפגיעה מינית, שאם לא מכניסים את מרכז הסיוע, סימן שאין עבודה חינוכית בבתי הספר ועל זה אנחנו מחיננו בתוקף כי אנחנו אומרים לבתי הספר שייעזרו בעמותות אבל זה לא יכול להיות ראי הכול. זאת לא יכולה להיות העבודה הבלעדית במשרד ובבתי הספר. בית ספר שלא מזמין את חושן או לא מזמין את מרכז הסיוע לפגיעה מינית, זה לא אומר שאין שם עבודה נפלאה על אקלים מיטבי, על קבלת האחר וסובלנות כלפי האחר. חושן זה סיוע כי זה באמת המפגשים האנושיים ואין בילתם.

היו"ר מירב בן ארי:

חושן הוא סיוע לתכנית שקיימת כבר בבתי הספר.

ענת רצון:

בדיוק.

היו"ר מירב בן ארי:

תכנית שמתעסקת עם קהילת הלהט"ב. זאת אומרת, במצב האופטימלי – לא אומר בכל – ברוב בתי הספר יש איזושהי תכנית לקהילת הלהט"ב שחושן היא תוספת מבורכת. זה מה שאת אומרת.

עודד פריד:

נמצא כאן נציג חושן שאולי יוכל לומר בכמה בתי ספר מדובר.

היו"ר מירב בן ארי:

קריאות ביניים הן לחברי הכנסת. יעל מייצגת אותך נאמנה.

ענת רצון:

תנו לי לדייק.

זהבה גלאון:

לפני שאת ממשיכה. את נכנסת לפרטים ולפני שאת ממשיכה בפרטים שהם חשובים – אפשר להתווכח עליהם – אני רוצה לשאול האם יש תכנית שהיא תכנית רב שנתית, שהיא תכנית מערכתית, בתוכה יש נדבך על גבי נדבך. האם יש תכנית כוללת, כמעט רציתי להגיד תכנית אב.

היו"ר מירב בן ארי:

ובכמה בתי ספר.

ענת רצון:

תכנית כישורי חיים היא תכנית חובה במערכת. היא תכנית חובה מכיתה א' ועד כיתה י"ב, וליתר דיון, מגן הילדים עד כיתה י"ב. בתכנית כישורי חיים, שזורים תכנים בנושא של נטייה מינית, החל מכיתה ט', וכבר בכיתה א', בכיתה ב' ובכיתה ג' יש מערכים על משפחות מגוונות, על האחר, על סובלנות. דיוק יש החל מכיתה ט' והתכנית נכתבה עם חושן. תכנית כישורי חיים היא תכנית חובה במערכת ובימים אלה אנחנו אוספים – כל שנה אנחנו אוספים בסוף השנה – את הנתונים מבתי הספר, במה עסקו, במה עסקו יותר, במה עסקו פחות, וזה מביא אותנו לכתובת תכנית לשנה הבאה ומלמד אותנו על תמונת המצב. כלומר, תכנית כישורי חיים היא לא שאלה.

איך עושים, באיזה בתי ספר עושים את זה.

היו"ר מירב בן ארי:

כלומר, התכנית של כישורי החיים בין כל הנושאים הרבים של כישורי חיים, כי אני מכירה את התכנית הזאת, שזור שם חלק של הלהט"בים.

ענת רצון:

בדיוק.

היו"ר מירב בן ארי:

את עוד תמשיכי אבל יש כאן חבר כנסת שמאוד חשוב להם לומר כמה מלים ויש להם עוד ועודות. לכן ניתן קודם את כל רשות הדיבור לחבר הכנסת דב חנין.

דב חנין:

תודה. תודה על הדיון. ברכות לכל המשתתפים, גם לנציגי האגודה, לנציגי איגי, לנציגי הציבור, לחושן כמובן.

אני שומע את דבריה של ענת ואני קצת מוטרד. אני גם קצת מרגיש מבוכה כי זה מזכיר לי תמיד את הסיטואציה בכיתה בה המורה נוזפת בתלמידים שבאו אבל בעצם הטענות הן למישהו אחר. אני אגיד לך למה אני מרגיש תחושה לא נוחה.

נעשית עבודה. אני מברך על העבודה שנעשית, גם העבודה שלך בוודאי באופן אישי ושל המערכת שאת עומדת בראשה, ושל חושן ואני מברך על כל הדברים הטובים שנעשים במערכת החינוך. אבל התמונה שאנחנו מקבלים מהשטח היא תמונה מאוד מאוד מדאיגה. אנחנו שומעים יותר ויותר תלונות ואני לא יודע אם זה יותר ויותר, ואולי פשוט קודם אנשים לא התלוננו אבל אנחנו שומעים המון תלונות על דברים שהייתי אומר שהם דברים קשים. אנחנו מדברים על ילדים, על בני נוער שעוברים חוויות מאוד קשות במערכת החינוך.

מול זה אנחנו צריכים לומר – וצריך להגיד את הדברים האלה בצורה מאוד ברורה - שהתחולה מהפכה משפטית עם העברתו של תיקון 4 לחוק זכויות התלמיד. זה שממשיכים לעשות עבודה ברוכה שנעשתה קודם, זה יפה, אבל אנחנו לא במקום הזה. המחוקק אמר שצריך לבצע מהפכה והוא עשה אותה. הרי מיליון הצעות חוק שעוסקות בזכויות קהילות הלהט"ב נמצאות בכנסת ולא עברו. כאן יש הצעת חוק שעברה כאן בוועדה הזאת ועברה במליאת הכנסת בקריאה ראשונה ושנייה ושלישית ושהיא מבצעת מהפכה והיא אומרת: נגמר. אין אפליה לא מטעמי נטייה מינית ולא מטעמי זהות מגדרית והדברים האלה צריכים להיות מתורגמים באופן נחרץ כי המחוקק הראשי של מדינת ישראל אמר את דברו.

שוב, אני מברך על כל דבר טוב שאתם עושים ואני מרגיש לא נוח שאני אומר את הדברים מולך כי אני יודע שאת עושה רבות ואני מברך על העשייה הזאת אבל אני מפנה את הדברים למשרד החינוך בכלל. צריכה להיות כאן גישה מהפכנית שהיא עולה בקנה אחד עם המהפכה שנעשתה בחקיקה והגישה המהפכנית הזאת צריכה להיות קודם כל החדרה של חוק זכויות התלמיד למערכת החינוך מלמעלה ועד

למטה. אני יודע את זה בחקיקה סביבתית, אני מתמצא קצת בחקיקה סביבתית ואני יכול להגיד לך שאנחנו לפעמים נמצאים במצב מתסכל כאשר מעבירים חוקים נפלאים בכנסת ואף אחד לא מכיר אותם. אם אנחנו לא מפנימים אחר כך את החוקים האלה בכל הדרגים של המערכת, ממנכ"לים של משרדי ממשלה ועד המפקחים בשטח, לא עשינו שום דבר. זה מה שצריך לעשות.

אני חושב שכל מנהלי בתי הספר בארץ צריכים לעבור איזושהי השתלמות לגבי מה שזה אומר. לא ברמת העיקרון אלא מה העיקרון הזה אומר ברמת הפרקטיקה של בית הספר. זה שקבענו עיקרון, נפלא, עכשיו כל מנהל צריך לחשוב איך העיקרון הזה מתורגם אצלו בבית הספר לאווירה אחרת, להתנהלות אחרת, למסרים אחרים בהם מערכת החינוך לוקחת את התפקיד האקטיבי ומובילה דברים ולא רק מגיבה לתקריות בעייתיות אם וככל שהן יתרחשו. אני חושב שמהלך כזה של השתלמויות של מנהלים הוא מאוד מאוד חיוני.

מהלך של חוזר מנכ"ל, אותו אני רואה בנייר של האגודה ושל איגי, הוא חיוני. אני מופתע שחוזר מנכ"ל כזה עדיין לא יצא כי זאת בעצם הדרך של משרד החינוך להפנים שינויים וערכים שהם חשובים למשרד החינוך.

הייתי מקדם את המהלך שגם הוא נמצא בנייר של האגודה להכשיר עובדים ועובדות של מערכת החינוך להיות סוג של מאתרי בעיות, סוג של אנשים שיודעים להיות אלה שמקבלים את המסרים מהשטח, את תחושות הבעיות מהשטח וכדומה.

יש לכם במשרד החינוך בני ברית מצוינים. יש את איגי, יש את האגודה וזה נכס של התארגנויות אוטונומיות של הציבור, של הקהילה, של בני הנוער שמוכנים לעשות עבודה. הם מוכנים עבודה והם יודעים. לפעמים הם שומעים על הבעיות לפניכם ולפינו וזה כלי נהדר. תפתחו את בתי הספר, תאפשרו להם להגיע, תאפשרו להם לעבוד בצורה הרבה יותר מתואמת עם המערכות שלכם.

היו"ר מירב בן ארי:

אם אתה יכול לסכם.

דב חנין:

אני מסכם. יש כאן כמה ניירות עבודה שאני מציע, גברתי היושבת ראש, שאנחנו פשוט בסיכום נאמץ אותם כפי שהם כי הם מאוד מאוד טובים ומפורטים וכוללים המון הצעות אופרטיביות כמו יום הבנה במערכת החינוך, דברים שהם הדרך של מערכת החינוך להראות שאנחנו רוצים לעשות מהפכה בתחום הזה. אני חושב שכל הדברים האלה מאוד חיוניים.

אני שב ומתנצל שכל הטענות שלי מופנות כלפיך, הן ממש לא כלפיך. אני באמת מאוד מעריך את העבודה הרבה שאת ורבים טובים אחרים עושים במערכת החינוך, אבל יש צורך במהפכה הרבה יותר גדולה.

היו"ר מירב בן ארי:

אני מתנצלת, אבל יש חברי כנסת שצריכים לצאת כדי להשתתף בישיבות הוועדות. עצם זה שהם כיבדו אותנו ובאו לכאן, זה חשוב לי.

מכלוף מיקי זוהר:

אני מתנצל אבל אני צריך לצאת לישיבת ועדת הכספים.

בעיקרון במדינת ישראל – ותכף אני אכנס לגופו של עניין – אין ספק שכל המערכת כולה וכל המדינה הזאת, בכלל באופן כללי, צריכה להתחיל איזושהו תהליך של שינוי - היא מתחילה אותו אבל היא צריכה גם להשלים אותו – של קבלת השונה, של קבלת האחר. מרגע שנשלים את התהליך הזה, גם במערכת החינוך, יהיה הרבה יותר קל. אני מניח שבמערכת החינוך יש התמודדות עם ילדים ועם ציבור תלמידים מאוד מאוד גדול שלא יודע לקבל את השונה ולא יודע לקבל את האחר ומן הסתם מערכת החינוך נתקלת בקשיים. כאשר אנחנו כחברה נעשה את השינוי החשוב הזה של לדעת לקבל כל אחד באשר הוא ובהתאם לרצונותיו ולכבד את רצונותיו, כך באמת המדינה שלנו תוכל להתנהל הרבה יותר נכון, הרבה יותר טוב והחברה שלנו תשתפר ובפרט נושא החינוך.

לגבי ההתמודדות עם נוער להט"בי. אני כבר סולד מהמילה התמודדות עם הנוער הלהט"בי. אין שום התמודדות עם הנוער הלהט"בי. ההתמודדות היא בעיקר עם התלמידים שלא יודעים לקבל את הנוער הלהט"בי. בסופו של דבר הנוער הלהט"בי חי את חייו כמו שהוא רוצה וכמו שהוא מבין וכמו שמותר לו לחיות בהתאם לרצונותיו האישיים, אבל אנחנו צריכים להתמודד דווקא עם התלמידים שלא יודעים לקבל את הנוער הזה כי שם מתחילה הבעיה. אותם תלמידים שחלילה לעתים מוצאים את עצמם מציקים או מפריעים או פוגעים במכוון, צריכים להבין שזה לא הולך במדינת ישראל, זה לא הולך במערכת החינוך של מדינת ישראל ואין מקום לתלמידים שעושים פעולות כאלו. אני חושב שצריכים להיות במשרד החינוך מאוד מאוד ברורים עם אותם תלמידים. שמעתי על לא מעט מקרים בהם יש ממש הקצנה של פעולות של תלמידים כאלה ואחרים שחושבים שהם גיבורים גדולים כשהם מנסים לפגוע בחלש או בשונה.

בהזדמנות הזאת אני רק אומר למשרד החינוך שלעניות דעתי, מעבר להתמודדות כמובן ולעזרה ולסיוע לנער שצריך את העזרה עם ההתמודדות, אני מציע לכם לנסות גם להתמקד באותם ילדים או באותם תלמידים שבחרים לפגוע בנער הזה, להסביר להם בצורה חינוכית, כולל הפעלת סנקציות כאלה ואחרות, שלדברים הללו אין מקום במערכת החינוך של מדינת ישראל. כפי שאנחנו מתנגדים לאלימות, בטח שאנחנו נתנגד לאנשים שלא יודעים לקבל את השונה. תודה רבה.

היו"ר מירב בן ארי:

תודה רבה חבר הכנסת זוהר. חברת הכנסת יעל גרמן.

יעל גרמן:

תודה. גם אני רוצה לברך אותך חברת הכנסת מירב בן ארי על הדיון. מאוד מאוד חשוב שאת מקיימת אותו ואני מאוד שמחה על הנוכחות של כל חברי הכנסת שנמצאים כאן.

אני רוצה לומר, למרות שדב כבר עזב, שהוא דיבר על החוק שלו, חוק שלדעתי הוא אבן דרך, פורץ דרך, ביחס של מערכת החינוך כלפי מי שהוא שונה מבחינת נטייה מינית וזהות מגדרית. דב בצניעותו כמובן לא ציין את זה. החוק הזה עבר לפני שנה למרות שהוא היה באופוזיציה מפני שגם הקואליציה הבינה את החשיבות של החוק הזה.

אני רוצה לומר מספר דברים כדי לקצר. ראשית, אני מצטרפת לדבריו של דב. אני חושבת שהעמדה של איגי, הנקודות שנמצאות כאן בבוליטין, אלה הנקודות שאנחנו צריכים בסוף היום, בסוף הישיבה הזאת לאמץ ולוודא שבאמת ימומשו בתוך מערכת החינוך.

אני מציעה ומבקשת שאנחנו נבקש ממרכז המחקר והמידע של הכנסת שיעשה מחקר ויראה באמת בכמה כיתות, בכמה בתי ספר בסופו של דבר מלמדים חלק מכישורי חיים, חלק מהתכנית של חושן, בכמה בכלל עוסקים בנושא של הנוער הלהט"בי. למרות שאני מסכימה עם כל מילה של חברי מכלוף מיקי זוהר, אני כן חושבת שיש בעיה לנוער הלהט"בי.

היו"ר מירב בן ארי:

גם האלימות היא הרבה יותר אכזרית.

יעל גרמן:

נכון. באלימות כלפיו. דרך אגב, ברמת ההתאבדויות – פי שלושה נוער להט"בי מתאבד מאשר נוער רגיל. אנחנו יכולים לבוא ולומר שלא צריכה להיות בעיה. מיקי מדבר על תאוריה אבל בפועל יש בעיה. אי אפשר שלא להתמודד אתה ואי אפשר להעלים את העין. יש בעיה. יש בעיה מפני שבני נוער הם אכזריים, מפני שבני נוער הם פעמים רבות לא אוהבים את השונה, נטפלים אל החלש, ואם כי בני הנוער הלהט"בי לא צריכים להיות חלשים – הם לא שונים בכלום, במאומה, לא אם הם בי ולא אם הם טרנס ולא אם הם לסביות ולא אם הם הומוסקסואלים. הם שווים בכל אבל בפועל אנחנו רואים תמונה שונה.

אני כן מאמינה שניתן לחנך את בני הנוער. במסמך של איגי הם מציינים את התופעה הכול כך מרגשת שקרתה בבחירות כאשר בני נוער קמו, הזדהו וקיבלו מחיאות כפיים מחבריהם. הם לא קיבלו קריאות בוז. חיבקו אותם. אני יכולה לומר לכם שלפני שש שנים היה רצח בבר נוער, שנה אחרי הרצח, כראש עיריית הרצליה קיימתי בבית הנוער שלנו בהרצליה איזשהו סימפוזיון שהיו בו קרוב ל-300 בני נוער לאו דווקא להט"בים. ראיתי את הבורות. פשוט לא יודעים. לא יודעים מה זה ולא יודעים איך לטפל בזה.

אנחנו צריכים באמת להכניס כמה שיותר מערכת מסודרת של חינוך. עם כל הכבוד למערכת החינוך, ויש לי המון כבוד, וכמובן לכישורי חיים שאני גם מכירה את התכנית הזאת, אני כן חושבת שיש להיעזר בחושן. חושן הוא ארגון שזו ההתמחות שלו, שזה הידע שלו, הוא זקוק לתקציבים ואני מבקשת שאנחנו מכאן, מוועדת החינוך, נקרא לתת תקציבים לחושן כדי שיוכלו להיכנס לבתי הספר ולכיתות ויוכלו לעשות את העבודה. זאת התמחותם.

לבסוף, אני מבקשת עוד דבר. אני מבקשת שוועדת החינוך תתמוך בהצעת החוק של מניעת טיפולי המרה לבני נוער. אני חושבת שהתופעה הזאת היא תופעה אכזרית ונוראה שקודם כל בבסיס שלה לא מקבלת את בני הנוער הלהט"בים כפי שהם, בבסיס שלה חושבת שבני הנוער הלהט"בים כנראה משהו לא בסדר אתם וצריך לשנות אותם, דבר שהוא לא נכון. הם בסדר גמור והם נורמליים וצריך לקבל אותם כמו שהם. אני חושבת שצריך לעבור חוק שיאסור על טיפולי המרה מתחת לגיל 18. תודה.

היו"ר מירב בן ארי:

תודה רבה. אורן ירושלמי.

אורן ירושלמי:

אני בן 17 מירושלים. אני לומד בישיבה תיכונית שחברת הכנסת גרמן ביקרה שם פעם. לחיות בישיבה תיכונית בתור נער הומו דתי, זה לא דבר מאוד קל. זה לחיות בשקר כלפי עצמך, כלפי מי שלצדך, אתה לא יכול להיות אתה עצמך. אנשים לא יסתובבו לידך אם הם ידעו מי אתה. בעצם להיות נער הומו בישיבה תיכונית, זה להיות לבד בין קירות ואנשים אטומים. התחושות של הבדידות והניכור מאוד משפיעות מהבחינה הלימודית וקשה מאוד להתרכז בלימודים ומהבחינה החברתית כאשר מאוד קשה בתוך החברה, במיוחד שזאת פנימייה וכך גם בבית כאשר צריך להסתיר את המצב מהמשפחה.

היו"ר מירב בן ארי:

איך היחס שאתה מקבל מהצוות החינוכי שם?

אורן ירושלמי:

אני סיפרתי ליועצת של בית הספר שלי. בהתחלה היא ביקשה ממני לא לספר לאף אחד מהחברים בפנימייה. את זה לא קיימת. זה היה כאילו בתנאי שהיא לא תספר עלי לאף גורם מהצוות. לאחר חצי שנה בערך שלא הייתה בינינו אינטראקציה, היא הבינה שאני מתכוון להשתתף במצעד הגאווה והיא קראה לי אליה ואמרה לי שאם אני אלך לשם, מחובתה יהיה לספר לראש הישיבה שלי ולדווח עלי ספציפית.

היו"ר מירב בן ארי:

קראה אותך לסדר פעם ראשונה.

אורן ירושלמי:

כן. כמובן בדקתי אם בכלל מותר לה לעשות את הדבר הזה ולא היה מותר לה לעשות זאת. אני הבהרתי לה את זה. התחייבתי שאני לא אלך למצעד אבל בכל זאת הלכתי. במסגרת הפעילות של איגני לפני תחילת הצעידה הרמתי שלט ממש לדקה אחת ומישהו שכנראה מכיר אותי אישית ויודע על הישיבה שאני לומד בה, צילם אותי ושלח את התמונה לראש הישיבה שלי שאחר כך התקשר אלי וביקש לדבר. דיברנו במשך ארבעים דקות. יש לי את השיחה מוקלטת. אני חייב לציין שהוא היה מאוד נחמד ומאוד רצה לעזור אבל הוא אמר לי למשל שצריך לברר במשרד החינוך האם מותר יהיה להשאיר אותי בפנימייה כנער הומו. כנראה זה היה איום סרק. זה המצב.

היה לנו רב פנימייה שעשה שיעור – יש לו כל שבוע שיעור שהוא רשות למי שרוצה בכל מיני נושאים – ופעם אחת הוא דיבר על הנושא של מה שנקרא נטיות הפוכות ובעצם באו לשם הרבה מאוד אנשים שאין להם ידע בנושא הזה. הם באו להקשיב. אני באתי לצפות מהצד ולראות על מה הוא ידבר. הדברים שהוא אמר היו שכמעט אין דבר כזה הומואים לגמרי בגלל הספקטרום המיני ולכן אפשר ללכת לטיפולים מסוימים שהם בעצם טיפולי המרה בהם מחזקים את המשיכה כלפי נשים ושרוב הנוער שחווה את זה הוא נוער מבולבל שלא סגור על עצמו. לגבי האנשים הספציפיים, המאוד מעטים שהם כן הומואים מוחלטים, באמת אין להם תקנה ויש להם כמה אופציות כאשר אחת מהן היא להתחתן עם אישה לסבית ולקיים אורח חיים דתי, שזה לתפוס שתי ציפורים במכה אחת, או לחיות לבד לנצח. כך הוא אמר.

היו"ר מירב בן ארלי:

לאיזה כיתה אתה עולה?

אורן ירושלמי:

לכיתה י"ב.

היו"ר מירב בן ארלי:

אתה עדיין בפנימייה?

אורן ירושלמי:

כן. לפי מה שידוע לי.

קריאה:

הדיון הזה קרה בתוך הפנימייה?

אורן ירושלמי:

הדיון עם רב הפנימייה קרה בפנימייה. כן. מחוץ למסגרת הלימודים.

קריאה:

בתוך מערכת החינוך, בתוך בית הספר.

אורן ירושלמי:

כן.

היו"ר מירב בן ארלי:

הבנתי. משפט אחרון.

אורן ירושלמי:

בקיצור, התחלתי להתווכח אתו שם על כל מה שהוא אמר. הוא אמר שצריך למשל להתרחק מאוד מאנשים הומואים שחיים בחטא כי זה מהווה סכנה ונגיד הילדים שיהיו לו, הוא ממש לא ירצה שהם יסתובבו בחברה של אנשים הומואים שחיים בחטא.

היו"ר מירב בן ארלי:

שלא יידבקו.

אורן ירושלמי:

כן. התחלתי להתווכח עם הדעות שלו - ראיתי שהצלחתי לעשות השפעה מסוימת – ולהציג עמדה אחרת.

היו"ר מירב בן ארלי:

זה ייקח כמה שנים. תודה על הדברים החשובים.

חברת הכנסת סופה לנדבר.

סופה לנדבר:

לא. אני אקשיב.

היו"ר מירב בן ארי:

חברת הכנסת רוזין.

מיכל רוזין:

בוקר טוב לכולם. סיפור מזעזע אבל אני לא רוצה לעשות הנחות גם לחברה החילונית. אני גם רוצה, דווקא בגלל שדיברת לפני, חככתי בדעתי האם לומר זאת או לא אבל אני חייבת לומר לפרוטוקול שאני חושבת שחברי היקר, חבר הכנסת מרגי, טעה שהוא לא נמצא כאן והוא לא מנהל את הישיבה הזאת. יושב ראש ועדת החינוך הוא יושב ראש של כל אזרחי ואזרחיות ישראל ואותו הדבר שר החינוך ואותו הדבר כל שר בכל תפקיד, כפי ששר הבריאות או סגן שר הבריאות הוא סגן שר של כולם. אני חושבת שזה לא מקובל שבנושאים מסוימים הוא לא עוסק. אני גם אביע את זה בפניו באופן אישי אבל אני אומרת זאת לפרוטוקול, בוודאי אחרי הדברים ששמענו כאן.

אני בהחלט לא רוצה לעשות הנחות גם לחברה החילונית. אני חושבת שאנחנו רחוקים מהיעד ואין לי ספק שאתם עושים עבודה חשובה - ואני מכירה היטב את העבודה - גם בתחום הזה וגם בתחום של אלימות מינית.

אני חייבת לחלוק על חברי דב חנין שעושה עבודה מבורכת והצעת החוק שלו בהחלט פורצת דרך. אני לא חושבת שצריך להכשיר אנשים מיוחדים שיהיו אחראיים על נוער הלהטי"ב וידעו לזהות וידעו לטפל. עם כל הכבוד, זאת אחריות של המערכת כולה. חלק מהבעיה שלנו היא שיש כל מיני מומחים, ודרך אגב, בתפיסה הסוציאל דמוקרטית שלי בסוף מי שצריך לעשות את כל הדברים, את צודקת, זה צוות ההוראה והצוות החינוכי. אין לי ספק בכך. הכול חייב להיות אין-האוס. השאלה היא מתי אנחנו מגיעים לשלב שאנחנו יכולים לסמוך עליהם שהם יכולים לעשות את זה או יכולות לעשות את זה וזה לא פשוט כמו שאת יודעת. הם צריכים לעבור דרך מאוד ארוכה כדי שיהיו מסוגלים באמת לשלב את זה בתכנית כמו כישורי חיים. זה כמו שעשו תכנית מדהימה על האני הוא אחר אבל ברגע שאתה מדבר אני הוא אחר נורא כללית, מה הילדים מבינים מזה? האם הקטנו את הגזענות במדינה? האם הקטנו את האפליה?

אני חושבת שאין ברירה, התרומה הרגעית והנכונה לימים אלה עד אשר נכשיר את הצוותים, עד שיהיה אני לא יודעת מה, דור חדש שיוכל באמת להביא מהפך בעניין הזה, יש חשיבות גדולה להכניס את העמותות. שוב, אני מסכימה אתך בגדול שעדיף שזאת תהיה מערכת החינוך ולא עמותות חיצוניות, לגמרי. אני מוכנה להיות גם חלק מהמאבק הזה אבל בסופו של דבר חושן נכנסים והם יוצרים קשר בלתי אמצעי עם התלמידים, הם יוצרים את ההבנה אצל התלמיד באמת אחד על אחד, מיהו האחר אבל לא האחר במובן של האחר הוא אני כי האחר הוא לא אני. אם הוא היה אני, לא הייתי צריכה לקרוא לו אחר. הוא אחר ואני צריכה להכיר באחרות שלו אבל בשוויון שלו מולי. לכן זה לא פשוט שבאים ועושים שיעורים, ואני מכירה את כל שיעורי כישורי חיים ועברתי אותם כבר עם שלושה ילדים מכיתה א' עד כיתה י"ב וכבר סיימתי י"ב.

אני חושבת שבפירוש הכניסה של חושן לבתי הספר והסדנאות המדהימות שלהם מהווה קשר בלתי אמצעי עם התלמידים.

נקודה אחרונה. חשוב לא לשים את הדברים רק בגטו, וסליחה על השימוש במילה אבל אני לא מצליחה לחשוב עכשיו על מילה אחרת. כאילו עכשיו אנחנו עושים שיעור שמיוחד לנושא הלהטי"ב, מי שבא, בא, ומי שלא בא, לא בא. הנה, אמרנו ועשינו וי. משרד החינוך עשה שיעור והלכנו הלאה. אם זה לא ייכנס – זה כמו שוויון לנשים – ולא יתחילו ללמד היסטוריה של נשים, אם לא יתחילו ללמד היסטוריה של להטי"בים, אם לא יכניסו את זה בשיעורי אומנות ובשיעורי ספרות ובשיעורי מתמטיקה ובשיעורי ביולוגיה, אם לא יכניסו את זה בתוך כל הלימודים, זה יישאר משהו שעכשיו אנחנו מקדישים לו זמן, עושים את ה-וי, הנה, אנחנו חברה מאוד מתוקנת ונפלאה, וממשיכים הלאה.

אני רוצה לציין שבשבוע הבא אנחנו, ראשי השדולה הגאה בכנסת, נקיים כאן בכנסת סדנה לחברי כנסת, סדנה של חושן, על מנת שיחוו מה עוברים ועוברות בני נוער בבתי ספר. אני מזמינה את כולם להגיע. תודה.

היו"ר מירב בן ארי:

תודה רבה. אני רוצה לשמוע את משה, מנהל תיכון אנקורי בראשון לציון.

משה גרדוס:

מהזווית הצרה שלי כמנהל תיכון – ואני מייצג את כל בתי הספר התיכוניים של רשת אנקורי – אנחנו בשיתוף פעולה מאוד הדוק עם איגי, עם רן ומנדי, ואנחנו למעשה לא חיכינו ליוזמות של משרד החינוך בעניין הזה. לתפיסתנו עיקר ההתמקדות צריכה להיות לא בילדים ההומוסקסואלים או הנוער הלהט"בי. הם לא העניין. העניין הוא כלל אוכלוסיית התלמידים. על זה צריך לעבוד. עליהם צריך לעבוד. כשאני אומר לעבוד, זה אומר לבנות תכנית עבודה.

היו"ר מירב בן ארי:

אין לנו הרבה זמן ולכן תן לי למקד אותך. אני ממש מבקשת ממך שתדבר על התכנית הייחודית של בית הספר שלך כי אתה מיוחד וחשוב לי שחברי הכנסת וגם הנוכחים ישמעו עליה.

משה גרדוס:

מאחר שלא רצינו עוד סדרת הטפות וחפירות כאלה ואחרות, בחרנו לתקוף את הנושא דרך משהו קונקרטי, משהו שגם כך לומדים אותו, שנקרא מקצוע האזרחות ומטלת הביצוע באזרחות. יחד עם צוות המורים שלנו באנקורי, יחד עם המדריכים של איגי, בנינו תכנית של שמונה מפגשים שבה בעצם מכשירים אותם להכנת מטלות ביצוע לבגרות ובעצם התהליך של למידת הנושא, של זכויות האזרח, התלמידים – אני מעריך בין שלושים לארבעים אחוזים מהם – בוחרים לבצע את מטלות הביצוע שהן חלק מבחינות הבגרות בנושאים שקשורים לקהילה הלהט"בית, אם אלה נישואין חד מיניים, חוקי הפונדקאות לגבי זוגות חד מיניים ועוד ועוד. למעשה על ידי משהו קונקרטי, אתה עובר תהליך של סבלנות, סובלנות.

אני לא אוהב את קבלת האחר הזה כי גם בנושא של האני הוא האחר וכל הסיפור הזה, יש סתירה כמו שציינה כאן חברת הכנסת רוזין, סתירה פנימית בעצם העניין הזה. הרעיון הוא שעל ידי זה שכל התלמידים שלי נדרשים ללמוד שמונה מפגשים, שעתיים בכל מפגש, עם מדריכים של איגי, את הנושא של אזרחות ולא מתוך הטפה רק לסבלנות, התוצאה היא מאוד ברורה. החבר'ה של איגי עשו מדידה והערכה של הדבר הזה, של הפרויקט הזה – אנחנו עושים אותו כבר שנה שלישית, אם אני לא טועה, והשנה הבאה היא השנה הרביעית בכל הקמפוסים – זה נוחל הצלחה. התחושה, בדקנו עמדות, תחושת הביטחון של הילדים מהקהילה הלהט"בית, ילדים שהם סטרייטים, איך הם מרגישים, איך הם חושבים, ומצאנו שזה עושה את שלו. יש תוצאות.

היו"ר מירב בן ארי:

ענת, את מכירה את התכנית של תיכון אנקורי?

ענת רצון:

ברור.

היו"ר מירב בן ארי:

יש איזשהו חיבור בין תיכון אנקורי והתכנית שלו למשרד? מישהו בחן אותה כאפשרות הפצה?

ענת רצון:

התכנית היא תכנית ניר.

היו"ר מירב בן ארי:

נכון. תכנית ניר.

ענת רצון:

של איגי. יוצרים קשר עם בתי הספר אחד לאחד עם עבודה סיזיפית. בוודאי. אנחנו מנסים, אפילו דיברנו עם איגי על הרחבת היריעה מעבר לתכנית ניר, להתלבש על נישות קיימות של המעורבות החברתית בכיתה י' ובכיתה י"א ולא רק על לימודי אזרחות. איגי באמת אמרו שיפתחו את הראש לכל השינויים שיש במשרד החינוך ואיזו נישה יכולה להיכנס ואם זה מצע נוח למספר מפגשים.

היו"ר מירב בן ארי:

לא ענית לי על השאלה. השאלה היא האם התכנית הייחודית שנמצאת בתיכון אנקורי ולא נמצאת באף תיכון אחר בארץ, התכנית כפי שהיא של מקצוע אזרחות, האם מישהו – סתם אני שואלת שאלת תם – לקח את מנהלי התיכון, עשה איזשהו פורום של מנהלי בתי הספר, חשף אותם לתכנית של אנקורי – חוץ ממה שאת מכירה – והציע להם את האפשרות לקחת חלק? האם זה בכלל קיים, השיח הזה? רק השיח. עזבי שההחלטה בסוף היא של מנהלי בתי הספר שיכולים להגיד שזה לא מתאים להם. האם המודעות אצל מנהלי בתי הספר קיימת? אתה פעם פגשת מנהל בית ספר אחר והצגת להם את התכנית?

משה גרדוס:

יתרה מזאת. כשמנדי או עופר או רן פונים אלי בבקשה לדבר עם מנהלים, הם פונים ומציעים והם באמת עושים עבודת שתדלנות ושיווק. לא פעם הם נתקלים כנראה בקשיים ובכיף, אני מדבר עם המנהל או המנהלת ומנסה להסביר שיש חיים אחרי.

קריאה:

אפשר לעודד את המנהלים.

משה גרדוס:

זה קשה. אני מודה שזה קשה. השאלה הראשונה שהם שואלים היא למה לי את זה. למה לי להכניס את הראש. שנית, המטלה, למה לא, זה גם עולה כסף. אני חושב שבמידה רבה היינו יכולים לחסוך או לבטל התנגדויות, לנטרל התנגדויות, אם נניח משרד החינוך היה אומר: בסדר, אתה רוצה, אתה מקבל במסגרת מעורבות חברתית או חינוך ערכי או מה שזה יהיה סך שעות, תבחר אם זה חושן או איגי, מה שאתה רוצה, שם תעשה את זה, תפעל אבל זה צריך להיות ברוח של הדברים האלה. צריך לתת את זה בשעות או בכסף ולומר שיש לך כאן ואוצ'ר, תעשה בזה שימוש אבל אתה חייב לעשות בזה שימוש. ניטרלת התנגדות של זה עולה לי כסף, וזה עולה, ואתה יכול גם לפתוח את זה לתחומים אחרים כמו שצוין כאן. אני לא חושב שהתכנית של ניר באזרחות היא נכונה רק לאזרחות אלא אפשר לעשות את זה באומנות ואני יודע שעשו את זה. מנדי עשתה את זה, אם אני לא טועה, באשל הנשיא או במקום אחר. הם עשו את זה.

מנדי מיכאלי:

סוציולוגיה.

משה גרדוס:

סוציולוגיה, פסיכולוגיה. אפשר לעשות את זה במגוון תחומים. זה רק עניין של עבודה של צוותים מקצועיים עם החברה של איגי ולבנות תכנית שמשרד החינוך יבוא ויאמר שהוא רוצה לממן אותה וירוצו על זה.

היו"ר מירב בן ארי:

זאת אחת ממטרות הוועדה הזאת. תודה.

חברת הכנסת נורית קורן.

נורית קורן:

בוקר טוב לכולם. גם אני כמו חבריי חברי הכנסת נגד אלימות, גם אלימות כנגד הקהילה הלהט"בית. אני חושבת שזה לא בסדר. אני מאוד מבינה את המצוקות של הבחור שבא מבית ספר דתי. גם

כך קשה אבל מערכת החינוך שלנו מאוד נוקשה וקשה. לקבל הרבה דברים אחרים שיש בחברה כמו אנשים עם מוגבלות, אנשים עם צרכים מיוחדים, כל שכן את הקהילה הלהט"בית ואלה הם באמת דברים קשים.

אני חושבת שעם הזמן אנחנו הולכים ונפתחים יותר ויותר וכנראה שצריך קצת לזרז את זה ולעשות יותר קבלה. אני מבינה שאתם לא רוצים לעשות זאת עם השונה, אבל באמת יש מגוון דעות ומגוון אנשים ואנחנו צריכים להכיר גם את האנשים הלבנים ואת השחורים ואת אלה שבאמצע, צבעונים. זה כולל גם את כל התכונות. גם כחברה אנחנו עדיין חברה שמרנית וזה קשה וזה ייקח זמן וייעשה לאט לאט. משרד החינוך צריך לקחת את הדגל ולעשות. עלו כאן הצעות לשתף את המורים בחדר המורים. אותו דבר אני אומרת – אני לא יודעת מה המנדט שלך – לגבי אנשים עם מוגבלות ואנשים עם צרכים מיוחדים. אין מודעות לצוות החינוכי ואין מודעות איך להעביר את זה הלאה וזה מתחיל מהדברים האלה וממשיך אחר כך לעוד דברים אחרים. לכן אנחנו נגיע לחברה ערכית ושוויונית ואנחנו נשים את הכול על השולחן ובאמת ניתן לילדים את כל הפרספקטיבות שקיימות בחברה והיום יש הרבה. יש כל מיני דוגמאות חיים וצריך ללמוד על כולן, כדי שלפחות נבין ונדע מה הבסיס של כל דבר, וזה לדעתי חשוב. זה החינוך של הילדים ושם אני נמצאת.

היו"ר מירב בן ארי:

תודה. עודד, בבקשה. תציג את עצמך למי שלא מכיר.

עודד פריד:

מנכ"ל האגודה למען הלהט"ב. האגודה היא הארגון הכי ותיק בקהילה. אנחנו נמצאים השנה בארבעים שנים להיווסדנו.

אני אעשה את זה ממש ממש בקצרה. אני אתחיל ואומר קודם כל לחברת הכנסת מירב בן ארי תודה רבה על שאת מנהלת את הדיון, תודה לוועדה שמקיימת את הדיון הזה, וכמובן תודה לחברי וחברות הכנסת שהיו כאן בדיון ואולי עוד יגיעו נוספים.

אני אומר שהאגודה מפעילה את מרכז ניר כץ למאבק בלהטובופוביה והוא פועל כמרכז יחיד, מרכז דיווח על מקרי להטובופוביה במדינת ישראל. אף גוף אחר לא עושה את זה. עלו כאן כל מיני שאלות וטענות מה היקף התופעה, ואני אומר – וכאן בנייר העמדה שלנו מצוין – שחמישה אחוזים ממקרי הלהטובופוביה מתרחשים בסביבה הבית ספרית. זה נתון מהשנה שעברה. אני אעשה לכם קצת ספוילר כי הדוח הבא של מרכז ניר כץ הולך להתפרסם בעוד שבועיים. השנה אנחנו מדברים על 12 אחוזים מהמקרים הלהטובופוביים בסביבה הבית ספרית.

אין ספק שהתופעה הזאת קיימת והיא תופעה שלצערנו רק גדלה. אני מצטרף כאן לדבריו של חבר הכנסת חנין. אני לא יודע אם התופעה גדלה או הדיווח על התופעה גדל, אבל כך או כך, אם התופעה גדלה – אנחנו בבעיה, ואם הדיווח גדל – כנראה שאנחנו עושים משהו טוב.

חשוב לשים לב לעוד היבט נוסף בעניין הזה של הדיווח עצמו. במצגת הן הציג את העדויות של נוער שמגיע לאיגי ומדבר על השינוי. הרבה מאוד לא מגיעים. הרבה מאוד לא מגיעים לאיגי ולא נמצאים. אנחנו מפעילים את קו הקשר והמידע "יש עם מי לדבר". הדוח האחרון שלו מדבר על כך ששלושים אחוזים מהפניות – זה קו טלפוני אנונימי ואתה לא צריך להזדהות – לקו הקשב שלנו הן של ילדים, נוער וצעירים. שלושים אחוזים שאין להם עם מי לדבר וזה לא משנה אם זה במערכת החינוך החרדית, הדתית, החילונית. אנשים שבאמת שואלים את השאלות הכי בסיסיות, האם אני לבד, האם התחושות האלה שאני מרגישה עם עצמי הן מוזרות, הן שונות, מה לא בסדר בי. הם מתקשרים אלינו ואני אומר שוב, שלושים אחוזים מהפניות אלינו הן של בני נוער וזה המון.

אני רוצה ממש בנקודות ספציפיות לדבר על מה צריך לעשות והדברים כתובים בנייר שלנו בצורה ברורה. קודם כל, צריך להבין, משרד החינוך צריך להבין, שנדרשת פעילות אקטיבית. המשרד לא יכול לחכות שהארגונים יעשו. הוא לא יכול לשתף פעולה עם, הוא לא יכול לפתוח את הדלת. אני לא מבין את התפיסה הזאת שאומרת שהארגונים יפתחו את הראש. כאשר משרד החינוך יפתח את הכיס, אנחנו נפתח את הראש ונעשה את מה שצריך אבל אי אפשר לדרוש מאתנו לעשות את העבודה החינוכית. בית הספר הוא לא ראי החברה. בית ספר הוא לא ראי החברה. משרד החינוך הוא לא ראי של שום דבר. זה המשפט הראשון שלנו בנייר העמדה. האגודה רואה במערכת החינוך שותפה אחראית לקידום ביטחון, רווחה ושוויון. אתם לא משקפים שום דבר. משרד החינוך, מערכת החינוך היא האחראית לעניין הזה והיא צריכה להוביל ולא לשקף שום דבר.

אני חושב שחוק זכויות התלמיד שחוקק כאן בכנסת ה-19 ובאמת הוביל אותו חבר הכנסת דב חנין ועשה עבודה נפלאה בעניין הזה, צריך – וזאת הנקודה ראשונה שלנו – להיות מיושם, צריך לאכוף אותו ויש דברים לעשות. מחר בבוקר להוציא חוזר מנכ"ל של משרד החינוך שמדבר על הדברים האלה, קורא מחר בבוקר. הכול נכון וצריך לייצר תכנית רב שנתית, וצריך לתקצב אותה, ויש מקום להרחיב את הפעילות של תכנית ניר של איגי ויש מקום להוסיף עוד פעילויות של חושן ויש מקום לעשות המון דברים וכל הארגונים שנמצאים כאן ישמחו לעזור, אבל הכנסת שמה איזשהו סטנדרט, שמה איזשהי נורמה ועכשיו מערכת החינוך צריכה לעמוד בנורמה הזאת והיא צריכה ליישם אותה. אנחנו נוכל לעזור לכם אבל משרד החינוך חייב לעשות את זה ואני מצפה מהוועדה שתוביל - כחלק מתפקידה כפיקוח פרלמנטרי – את העניין הזה ותנחה את משרד החינוך לפעול בצורה הזאת. תודה רבה.

היו"ר מירב בן ארי:

תודה רבה. חבר הכנסת יוגב. תודה רבה שהצטרפת לדיון.

מרדכי יוגב:

תודה ליושבת הראש ולכל הנמצאים כאן. זה לא סוד, אמרתם את זה כבר, שלא נמצא כאן היושב ראש הקבוע של הוועדה, חבר הכנסת מרגי. מורכבותם של הדברים גם לא נמצאים אולי אנשים נוספים. אני אומר דברים מאוד קצרים.

אני מבין את המצוקות ובאתי יותר לשמוע. בימים האלה, בעיקר בימי שני, רתוקים לריבוי ועדות, חוץ וביטחון, חינוך, רווחה, זכויות הילד וכולי. זה יוצר מציאות של הטלת ביצה במקום אחד והליכה למקום אחר. אני אישית לא אוהב את זה ואני מניח שגם חבריי לא אוהבים מציאות כזאת. אם כן, אין באמירה ובהליכה משום אי חשיבות לעניין.

ראשית, אני מבין את המצוקות ובאתי על מנת לשמוע. שנית, צריך לדעת – ואני אומר את זה ביושר – שלא לכל הדעות הדברים הם נורמטיביים ויש מה להעמיק בהן אבל לא באתי להעמיק בהן כרגע. יש חילוקי דעות עמוקים ביחס לדברים מסוימים. אני סבור שיש צורך - ואני פונה גם לענת שאנחנו לא מכירים כנציגת משרד החינוך - להכניס לתוך שפ"י – ואני קצת מכיר את שפ"י גם מעבודת התנדבות אבל גם מהיותי חמש שנים סגן ראש מועצה - לסיפור הזה גם את תורת ישראל כמצפן. לבחון גיבוש מדיניות של סיוע פסיכולוגי, בהחלט, ברוחה של תורת ישראל.

אנחנו כאן בעם ישראל, אנחנו במדינת ישראל, ויש חשיבות גם לדבר הזה. נדמה לי שעד היום זה לא נעשה. זאת התמודדות לא פשוטה. זאת התמודדות שתמצא גישורים כאלה ואחרים או לא, אבל לא באתי להחליף אף רב בנושא הזה כי אני לא רב. אני חושב שזאת התמודדות שיש צורך לחפש אותה ולשים אותה כאתגר בפני משרד החינוך.

ראובן מגן:

אתה יכול רק לבאר מה זה אומר בהתאם לתורת ישראל? אנחנו לא מדברים על טיפולי המרה.

מרדכי יוגב:

אני לא מדבר כרגע על שום פרט ודבר כי אני לא בקיא בסוגיה. אני אומר רק עקרונות כלליים.

ראובן מגן:

אבל העיקרון הכללי הוא לא טיפולי המרה.

מרדכי יוגב:

אני לא מתכוון כרגע לא לברר ולא לומר דברים נוספים וגם לא לתקוף אותך. אם אתה רוצה לתקוף אותי, אתה מוזמן. מה אומרת תורת ישראל, אם תקרא, תבין.

ראובן מגן:

קראתי. אני גדלתי בבית מסורתי.

מרדכי יוגב:

יפה. בסדר. אני אומר שיש צורך להתחשב ויש צורך לבחון את המצוקות. יש צורך למצוא את הדרכים להתייחס אל האנשים כי האנשים הם אנשים ונשים, הם בני אדם וצריך למצוא את הדרך. אני סבור שלהכניס לתוך השפ"י של משרד החינוך גם את תורת ישראל על ידי אנשים שיותר מומחים ממני בעניין, יועיל לנושא וימצא את הדרך אולי לפתור בעיות ואולי גם למנוע מציאויות קשות של חלק מהאנשים הללו. על זה אני אמליץ לשר החינוך, להתמודד בדרך הזאת עם הטיפול במצוקה הזאת. תודה.

היו"ר מירב בן ארי:

תודה רבה. אמיר, בבקשה.

אמיר אוחנה:

תודה גברתי היושבת ראש. אני רוצה לברך אותך על הדיון.

היו"ר מירב בן ארי:

תודה. בואו נחסוך. ברכתם אותי הרבה פעמים, הכול בסדר ואני אתכם. אמיר הוא איש חשוב מאוד, אני ממש רוצה שכולם יספיקו להתייחס. תציג את עצמך.

אמיר אוחנה:

יושב ראש גאווה בליכוד. מספר 32 ברשימה. אני רוצה להודות לך חבר הכנסת יוגב על שהגעת והאזנת. ראיתי שישבת והקשבת. גם אם אנחנו אולי נהיה חלוקים על חלק מהמסקנות, אני חושב שזאת כברת דרך שהלכת.

היו"ר מירב בן ארי:

שבכלל יושב כאן נציג של הבית היהודי?

אמיר אוחנה:

כן. לצערי אין חברי כנסת רבים מהאגף הדתי, בין אם החרדי ובין אם הציוני דתי, שבאים וראינו גם שהיושב ראש לא נמצא. כל הכבוד שבאת להאזין ולשמע.

אני חושב מניסיוני שהתרופה הכי טובה ללהטבופוביה שהיא איננה מחלה חשוכת מרפא היא נראות, ויזיביליטי. כלומר, יותר מכל דברי החקיקה ויותר מכל מערכי השיעור שאפשר להעביר במסגרת משרד החינוך, אני חושב שכאשר אנחנו מתייצבים בפני הציבור – בין אם זה ציבור התלמידים ובין אם זה ציבור אחר - וכאשר שתי הקבוצות, הן הפוגעים והן הנפגעים, רואות שהנה המורה שלי מבית הספר והנה המפקד שלי מהצבא והנה החברה שיושבת לצדי בספסל הלימודים הם הומו, לסבי, טרנס, בי-סקסואלים וכולי, אני חושב שאז הדעות הקדומות באמת מתנפצות כי זה הופך מנושא תיאורטי לנושא אישי.

אם אפשר לשלב במסגרת המערכים שלכם אנשים שפשוט יבואו וידברו ויאמרו: שלום, אני אמיר ואני הומו והנה הסיפור שלי. אני חושב שזאת תהיה התרומה הגדולה ביותר שיכולה להיות למאבק בהלהטבופוביה. תודה.

היו"ר מירב בן ארי:

תודה. ציפי נחשון גליק, מנהלת שירות לנוער וצעירים, משרד הרווחה והשירותים החברתיים.

ציפי נחשון גליק:

תודה. אני מנהלת שירות לנוער וצעירים במצבי סיכון במשרד הרווחה והשירותים החברתיים, גילאי 13 עד גיל 25.

היו"ר מירב בן ארי:

את ואני כבר נפגשנו במרכז שלי בהרצליה.

ציפי נחשון גליק:

נכון. במסגרת העבודה שלנו, אנחנו עובדים גם ברשויות מקומיות וגם בשיתופי פעולה עם עמותות למיניהן שעניינן לקדם טיפול בנוער בסיכון. אני מודה שאנחנו מצליחים להגיע רק למעט מאוד בני נוער וצעירים שנמצאים במצבי סיכון על רקע נטייתם המינית או המגדרית וזה כתוצאה מהיעדר משאבים.

היו"ר מירב בן ארי:

כמה בערך? כמה נמצאים בסיכון בגלל הנטייה המינית או המגדרית שלהם?

ציפי נחשון גליק:

יש לנו מאות בודדות שמוכרות ברווחה מתוך ארבעים אלף בני נוער וצעירים שאנחנו נותנים להם מענה מדי שנה.

היו"ר מירב בן ארי:

על רצף הסיכון והסכנה.

ציפי נחשון גליק:

מתוכם רק מאות בודדות הם נוער שאנחנו מכירים אותו בסיכון על רקע הנטייה המינית או המגדרית. לאחרונה, בחמש השנים האחרונות, יש לנו שיתופי פעולה גם עם האגודה הלהטי"בית ויש לנו שלושה מרכזים קטנים שנותנים מענה, טיפול פסיכו סוציאלי – בחיפה, בתל אביב ובבאר שבע. יש לנו שיתוף פעולה עם עמותת שנקראת עמותת נוער שהמומחיות שלה היא בעצם במודל של טיפול משפחתי. הרבה מאוד מבני הנוער מדרדרים, נושרים, נופלים, נמצאים בשוטטות כי המשפחות לא מסוגלות להכיל את השינוי. יש לנו מודולה של ממש טיפול משפחתי ואנחנו מגיעים אל המשפחה דרך הנער, אבל אנחנו מצליחים לטפל בעשרות בודדות של משפחות בשנה.

משרד הרווחה מפעיל את בדרו, שזה הוסטל לנוער במצבי סיכון על רקע נטייתם המינית. כשהם בורחים מהבית, הם צריכים מקום לינה. לאחרונה גם פתחנו דירת מעבר לאוכלוסייה טרנסג'נדרית ואני מודה שלוקח לי בדרך כלל בין שלושה לארבעה-חמישה חודשים למלא את הדירה שיש בה חמש מיטות. כאן תוך מספר שבועות זה התמלא.

קריאה:

יש גם את המרכז החדש באלפסי.

ציפי נחשון גליק:

זה ממש על קצה הרצף. זאת זנות. בני נוער וצעירים שממש מנוצלים בזנות. עשרים אחוזים מהם הם אוכלוסיית להטי"ב.

יש לנו תכנית שכבר נכתבה לפני שלוש ומשהו שנים. בתחילת העבודה שלי כמנהלת שירות – לפני חמש שנים - אני הקמתי צוות שבאמת היה בין-משרדי וישבו בו המון נציגים מהאגודות השונות.

היו"ר מירב בן ארי:

אני אשאל אותך שאלה אחרונה כי הזמן שלנו קצר. האם הסיבה שאתם מטפלים במאות – וכאן בכלל במשפחות הגעת לעשרות – בגלל שיקולי תקציב?

ציפי נחשון גליק:

היעדר תקציב בלבד.

היו"ר מירב בן ארי:

זה לא בגלל חוסר חשיפה לאותן משפחות?

ציפי נחשון גליק:

לא. היעדר תקציב.

היו"ר מירב בן ארי:

לא בגלל חוסר פניות של משפחות.

ציפי נחשון גליק:

לא. היעדר תקציב בלבד.

עודד פריד:

לפחות אצלנו אנחנו יודעים שיש תור.

ציפי נחשון גליק:

אם אני רוצה להרחיב למשל מיזם משותף עם האגודה, זה גם תלוי במיזם משותף שהוא צריך להביא חמישים אחוזים ולפעמים אני אומרת למה הוא צריך להביא חמישים אחוזים ולמה המדינה לא צריכה לתת.

היו"ר מירב בן ארי:

זה הסיפור של כל מדינת ישראל.

ציפי נחשון גליק:

לפעמים אני אומרת לו שיש לי עוד מאה שקלים אבל הוא אומר לי שלו אין עוד מאה אלף שקלים לתת לי מציינג. אני חושבת שהמדינה צריכה לקחת אחריות ולתת לזה כספים ייעודיים.

היו"ר מירב בן ארי:

תודה. איתי שובל. אתה יושב ראש המועצה החדש?

איתי שובל:

לא. אני נציג המועצה. היושב ראש לא יכול היה להגיע היום.

היו"ר מירב בן ארי:

דבר. יש לך דקה. בלי ברכות אלא רק לעניין.

איתי שובל:

אני ממועצת התלמידים והנוער הארצית. אנחנו מייצגים את כל בני הנוער בארץ. אחד הנושאים שבחרנו, בעצם הנושא העיקרי, שנעבוד בכל המועצות בשנה הקרובה זה חיבור בין שונים. בנושא הזה בעצם אנחנו מכניסים גם בני נוער חילוניים ודתיים, ערבים ויהודים, אבל גם נוער להט"בי ולא נוער להט"בי. מאוד מאוד חשוב לנו לשתף פעולה אתכם, גם עם משרד החינוך, עם שפ"י, וגם עם שאר הארגונים. אנחנו וראים גם לאיגי כארגון נוער להכניס נציגים שלה למועצות הנוער הרשותיות. זה משהו שאנחנו מאוד מאוד רוצים, כמו שזה אמור לגבי כל תנועת נוער ששולחת נציגים. גם אתם מוזמנים. נשמח גם לעבוד אתכם על כך.

חבר הכנסת דב חנין דיבר כאן על החדרת חוק זכויות התלמיד למערכת החינוך. המועצה פעלה בשנה האחרונה בפרויקט שנקרא "סליחה, באיזו זכות" ואנחנו ממשיכים אותו גם בשנה הקרובה. כל כמה ימים אנחנו שולחים תמונה עם סעיף אחר מחוק זכויות התלמיד. פרויקט שעשינו לו בהתחלה פיילוט ועכשיו אנחנו מפתחים אותו. זה פרויקט שהוא באמת מדהים.

בנוסף אנחנו מדברים גם על כל נושא הנוער הגאה שחשוב לנו. אנחנו קוראים כלם לבוא ולשתף אתנו פעולה. אנחנו יכולים ביחד לעשות דברים מעולים בנושא הזה.

היו"ר מירב בן ארי:

תודה רבה. דניאל מחושן.

דניאל מרגלית:

שלום. תודה רבה.

היו"ר מירב בן ארי:

מי המנכ"ל של חושן?

דניאל מרגלית:

מנכ"לית חושן כרגע מצפה ללידה ולכן היא לא הגיעה.

היו"ר מירב בן ארי:

נאחל לה מזל טוב.

דניאל מרגלית:

תודה.

היו"ר מירב בן ארי:

אתה הנציג של חושן לדיון?

דניאל מרגלית:

כן. אני אשמח לענות על כמה מסימני השאלה.

היו"ר מירב בן ארי:

יש לך בדיוק דקה, כך שאתה צריך לענות מהר.

דניאל מרגלית:

אנחנו אכן עובדים בשיתוף פעולה מלא עם שפ"י ואנחנו שמחים ומודים על שיתוף הפעולה הזה. שני הצדדים מרוויחים הרבה משיתוף הפעולה. אנחנו נכנסים ל-25 אחוזים מבתי הספר הממלכתיים בארץ, שזה ממש לא הרבה אלא זה אחד מכל חמישה בתי ספר.

אנחנו כרגע במגמת גדילה. יש לנו 250 מתנדבים פעילים. אנחנו מגיעים בערך שלושים אלף אנשים בשנה ומקיימים כ-700 פעילויות מתוכן 550 הן במערכת החינוך.

אנחנו מציעים את השירותים שלנו לכל בתי הספר אבל לצערנו אנחנו לא תמיד נענים בחיוב. הרבה מזה כמובן אלה עניינים תקציביים. חושן לא נתמכת כמעט בכלל ואנחנו גובים כסף עבור הפעילויות שלנו, דבר שבתי הספר לא תמיד יכולים לעמוד בו. כאן אני רוצה לומר שאני מאוד אשמח אם הוועדה הזאת תתייחס לעובדה הזאת כי עלו כאן הרבה קולות שאומרים שיש להכניס יותר את חושן לבתי הספר אבל יש כאן עניין תקציבי שצריך לדבר עליו וצריך לבחון איך אפשר לפתור אותו.

כרגע חושן במגמת גדילה בכל מה שקשור להכשרת אנשי חינוך ובאופן כללי סטודנטים לטיפול וחינוך, בין אם אלה אנשי רפואה, עובדים סוציאליים, מורות ומורים. אנחנו נכנסים כבר באופן קבוע זו השנה השלישית לחדרי המורים בבתי הספר ומאוד מאוד חשוב לנו להגיע למורים עצמם. המורים עצמם, כמו שנאמר כאן, הם קהל היעד לא פחות חשוב מהתלמידים.

היו"ר מירב בן ארי:

הם החזית.

דניאל מרגלית:

חשוב שהם ידעו איך להתמודד עם התלמידים האלה, חשוב שהם ידעו בעצמם מה זה להט"ב. אנחנו מגיעים למורים האלה ועדיין אני חושב שכאן – וזה נאמר גם על ידי חברת הכנסת מיכל רוזין – זה דבר שיש להעצים ולהגדיל את המפגש הזה. אני כאן פונה לשפ"י ומבקש את עזרתכם ותמיכתכם כי למרות שאנחנו מגיעים להמון תלמידים, אנחנו מקבלים המון משוברים על השינויים שהם עוברים, אני יכול להגיד שאני באופן אישי כמישהו שגדל בדרום ליד קריית גת ולא יצא מהארון בבית הספר ונשר בכיתה י' בגלל זה, אם היה מגיע נציג חושן לבית הספר שלי ומספר את הסיפור האישי שלו, זה היה מבחינתי דבר משמעותי.

למרות זאת אני גם רוצה להגיד שעלתה כאן שאלה עלקהל היעד. קהל היעד שלנו הוא לא להט"בים בבתי הספר. אני מאוד שמח, ואני כרגע גם שיתפתי בחוויה האישית שלי שהייתה לוקה בחסר ביחס ללהט"בים בכיתות שלי אבל קהל היעד שלנו הוא הסטרייטים, ההטרסקסואלים שלא יודעים לקבל ושלא מכילים וקוקסינל והומו היא כל מילה שנייה שלהם. לכן אנחנו מגיעים לבתי הספר ואנחנו עושים שם עבודה מצוינת.

אני שוב מבקש שהוועדה תשקול איך אפשר להעצים את הנושא.

היו"ר מירב בן ארי:

זאת בדיוק מטרת הוועדה. זה בסדר. לא נדלג על זה.

אלישע אלכסנדר:

אני רוצה להתנצל. אני גיליתי על הישיבה הזאת רק אתמול בלילה ולכן אין לי דף יפה ומהמם.

היו"ר מירב בן ארי:

לא נורא. כך זה יהיה קצר וקולע.

אלישע אלכסנדר:

אני הולך להוסיף כמה נקודות שבעיני הן מאוד מאוד חשובות. באמת דובר על הנושא של חוק זכויות התלמיד ואיך בעצם אפשר ליישם אותו. יש כמה נקודות שקשורות לקהילה הטרנסית שלא דוברו עד עכשיו ובהזדמנות זאת אולי גם כדאי לומר שרצוי מאוד להזמין נציגים של בדרו, של עמותת נוער, של עלי"מ, של שובל. אני לא יודע אם אתם יודעים, אבל היה מחקר על בריאות של אנשים טרנסג'נדרים ויש אחוז מאוד גבוה של אנשים טרנסג'נדרים עם בעיות בשלפוחית השתן. למה? כי הרבה אנשים טרנסג'נדרים מתאפקים במקום ללכת לשירותים שמחולקים לבנים ובנות, כדי לא לספוג אלימות. העניין הזה של חוק זכויות התלמיד כולל פתרון לנושא של השירותים שמחולקים בבתי הספר. אני לא יודע איך פותרים את זה, אולי אלה שירותים מעורבים, אולי עוד שירותים, אבל זה משהו שראוי לציין אותו.

דבר נוסף הוא הנושא של פתרון להפרדה בשיעורי הספורט שלא הוזכר כאן. גם זה משהו שהוא מאוד בעייתי לאנשים טרנסג'נדרים ולא רק.

משהו מאוד מאוד בסיסי, התייחסות בשם ובמגדר המבוקש שזה משהו שלא משנה כמה חושן יגיעו וישנו את התלמידים, והרבה פעמים התלמידים מאוד מקבלים את זה, ושוב, זה עניין של הצוות החינוכי.

היו"ר מירב בן ארי:

ולסיכום.

אלישע אלכסנדר:

טיפול המרה.

היו"ר מירב בן ארי:

אתה יודע כמה נוער טרנסג'נדרים עד גיל 18 יש היום במדינת ישראל?

אלישע אלכסנדר:

בין אחוז לשלושה אחוזים מהאנשים באוכלוסייה הכללית.

היו"ר מירב בן ארי:

מספר. לא באוכלוסייה הכללית. בבתי הספר.

אלישע אלכסנדר:

אחוז אחד באוכלוסייה.

היו"ר מירב בן ארי:

נראה לי שאתה טועה.

אלישע אלכסנדר:

זה על פי מחקרים. נתון שאני רוצה לציין שהוא מאוד מאוד חשוב הוא שכ-41 אחוזים מהאנשים הטרנסג'נדרים ובפרט נוער ניסו להתאבד. לא חשבו להתאבד אלא ניסו להתאבד. לכן חשוב שלא משנה אם אלה אנשים מחוץ לארון או בתוך הארון, שם האובדנות היא הכי קשה.

היו"ר מירב בן ארי:

תודה. מעיין גורדון.

מעיין גורדון:

אני בן 17 וחצי מעפולה. אני חניך בתנועת איגי. הסיפור שאני אספר לכם קרה לי בבית ספר בחיפה. אני יצאתי מהארון בחודש ינואר האחרון בקבוצת הוויטסאפ של הכיתה. אני עולה לכיתה י"ב. גם לפני שיצאתי מהארון, היו בבית הספר הרבה מאוד דיבורים להטופובים, גם כלפי כי היו אנשים שחשדו. החלטתי לצאת מהארון באופן הדרגתי כי רציתי לדעת את התמונה הברורה של הכיתה, איך הם יגיבו בבית הספר. בהתחלה יצאתי כמישהו שנמשך מעט לבנים, אחר כך כבי-סקסואל ולבסוף כהומו. כמובן שידעתי כבר מראש שאני הומו. בכל מקרה, למרות כל החששות, הרגשתי שאני עדיין חייב לספר. לא רציתי לחיות באשליה ולא רציתי להסתיר סוד כזה גדול. אחרי היציאה מהארון היו כל מיני התייחסויות לא כל כך טובות ליציאה שלי. בקבוצה של הכיתה תלמיד אחד טען שאני צריך ללכת לטיפול, וכולנו יודעים באיזה טיפול מדובר, והמחנכת חברה בקבוצה והיא כמובן ראתה את זה וכלל לא הגיבה. בכל זאת, יועצת בית הספר הייתה בשבילי כמו חברה טובה והיא תמיד פתחה את הדלת שלה גם ברגעים הכי קשים וגם סודות לגבי הנטייה שלי היא שמרה ולא סיפרה לאף אחד למרות שהיא ננזפה על כך על ידי הנהלת בית הספר.

קריאה:

על מה היא ננזפה?

מעייין גורדון:

על זה שהיא שמרה את הסודות ולא סיפרה.

קריאה:

על ידי ההנהלה?

מעייין גורדון:

ההנהלה. כן. ההנהלה טענה שהיא הייתה צריכה לספר כל מה שאני אמרתי ולא לשמור שום דבר, למרות הבקשות שלי. על זה היא ננזפה.

לסיכום. אני מצפה מהסגל בבית הספר שלי ובבתי ספר בכלל לתת ביטחון לכל התלמידים שלהם, להיות מחנכים גם כשמגיעים לנושא הזה. הכרות של המורים עם הנושא בלי חשש של מבוכה הכרחית עבורנו. חינוך מיני ומגדרי, הכרחי ליום יום שלנו.

היו"ר מירב בן ארי:

תודה. אלישע גולני.

אלישע גולני:

אני בן 24 ואני חבר הוועד המנהל של הבית הפתוח. אני אביא לדיון את הפרספקטיבה של הבית הפתוח. הבית הפתוח תופס את ירושלים כסמל לחברה הישראלית ואת עצמו – אני אומר משהו יומרני – כמי שיכול היה להיות בחברה הישראלית. אנחנו ארגון אורך שמציע פתרונות הוליסטיים. אנחנו מציעים הכשרה למורים בבתי הספר בירושלים, בקבוצות הנוער והצעירים בפיתוח מנהיגות, את המרפאה ואני אדבר לרגע על החינוך למיניות בריאה בתוך הבית הפתוח, את שירות הייעוץ הפסיכו-סוציאלי הפתוח, את שירות ההרצאות, מפגשים לטרנסג'נדרים וטרנסג'נדריות. הרמנו השנה את כנס סוגיות בטיפולי המרה ולאחרונה הצטרף אלינו ארגון שובל שהוזכר כאן שהוא בעצם הגרסה הדתית לאומית של חושן שנכנס גם להכשרה של מורים בבתי הספר.

אנחנו תופסים את עצמנו כאחראים על ירושלים רבתי, זאת אומרת, בתוכה גוש עציון, צור הדסה וכולי.

אני אומר ממש בקצרה איך אני תופס את התפקיד של הוועדה ביחס לשדולה הגאה. אפשר להסתכל בתיבת המייל שלי ולראות את השמות של כל האנשים שנמצאים כאן ולעשות סבב. הדבר הזה מוכרח להתרחב. זאת אומרת, כל חברי הכנסת שפינו את הכיסאות, כמעט כולם הולכים לנאום במצעד הגאווה שקורה בשבוע הבא.

היו"ר מירב בן ארי:

לא ראיתי שם את מוטי יוגב.

אלישע גולני:

יותר ויותר ישתתפו.

היו"ר מירב בן ארי:

לא את נורית קורן ולא את סופה לנדבר. תאמינו לי שהיה כאן משהו מאוד משמעותי שלא היה כאן, בטח לא בשדולה. הייתי בשדולה וזה לא היה נראה כך.

אלישע גולני:

ראשות השדולה הולכות לנאום בנציגות של חברת הכנסת רוזין וחברת הכנסת מרב מיכאלי וגם אמיר אוחנה הולך לנאום אצלנו במצעד אליו כמובן כולם מוזמנים.

היו"ר מירב בן ארני:

איזה מצעד?

אלישע גולני:

מצעד הגאווה בירושלים, ביום חמישי. בשעה 17:00 מתכנסים בגן העצמאות.

היו"ר מירב בן ארני:

מרוב שאני עסוקה, לא שתתפתי במצעד בתל אביב.

אלישע גולני:

באמת? לא היית.

היו"ר מירב בן ארני:

בציוניות. ברור שהייתי.

אלישע גולני:

אני לא יודע אם תחווני את אותו סוג של הנאה במצעד בירושלים.

היו"ר מירב בן ארני:

אתה יודע שאני שומרת אמונים לעיר שלי.

אלישע גולני:

אני רוצה להוציא כאן הזמנה. הבית הפתוח מממן לבד את המצעד בירושלים במשך 13 או 14 שנים.

היו"ר מירב בן ארני:

מאיפה אתם מקבלים את התרומות שלכם?

אלישע גולני:

מכל מיני גורמים פרטיים ובפרט מתמיכה מאוד משמעותית של עיריית ירושלים. אני רוצה לומר מילה על התמיכה הזאת. אני בטוח שהמנכ"לים והמנכ"ליות יחלקו את החוויה אתי כי כמעט חצי מהעיסוק הוא להסיק תרומות בזמן שבעצם אנחנו עושים את מה שהמדינה צריכה לעשות. אנחנו לא יכולים להמשיך ללכת להתחנן לנדבנים שייתנו לנו כסף בזמן שבעצם אנחנו נותנים כאן שירותים שהמדינה צריכה לתת אותם. המדינה צריכה לתת חינוך, המדינה צריכה לתת טיפול, המדינה צריכה לתת בריאות וזה לא הגיוני, במדינת ישראל, בשנת 2015, שאנחנו צריכים להסתמך על כך שיש כל מיני אמריקאים עשירים שאכפת להם מהמצב של הקהילה בישראל.

יש שני דברים שאני רוצה לסכם בהם. ראשית, הסיפור של המימון שחייב להיות ממשלתי וחייב להיות בצורה מוסדרת גם לחושן, גם לבית הפתוח וגם לאיגי. שנית, אנחנו מוכרחים להרחיב את מספר האנשים שהם חלק מזה כדי אנחנו לא נשמע שוב ושוב את השמות של אותם חברי כנסת.

היו"ר מירב בן ארני:

אני רוצה להגיד לך שדווקא כאן היה שיפור. התחלתי עם זה וסיימת עם זה. היה שיפור. הוותיקים כאן, אני לא זוכרת מתי הם ראו נציג של הבית היהודי או את חברי הליכוד במקום הזה, אבל טוב שציינת את העניין.

אלישע גולני :

כשפנינו – אני גם אנצל את הפורום – לשרים ולשרות ולחברי הכנסת מנקודה מסוימת ימינה, אני לא אגיד מי הם, לא קיבלנו מענה ואם קיבלנו מענה, הוא היה שלילי. זאת אומרת, זה היה לנו מאוד מאוד קל להשיג את חברי הכנסת רוזין, מיכאלי וחנין, אבל היה לנו מאוד מאוד קשה להשיג חברי כנסת מהקואליציה.

עודד פריד :

מהפכות קורות לאט.

אלישע גולני :

נכון.

היו"ר מירב בן ארי :

אני רוצה לסכם. יש עוד מישהו שמאוד חשוב לו לומר משהו?

אלישע אלכסנדר :

יש אפשרות לומר עוד משהו?

היו"ר מירב בן ארי :

שכחתי את נציגת ההתאחדות שישבו כאן והקשיבה במשך כמעט שעה וחצי.

אלישע אלכסנדר :

זה ממש לא הוגן.

היו"ר מירב בן ארי :

נתתי לך לדבר. כולם כאן קיבלו את זכות הדיבור. היא מחכה כבר שעה וחצי. אתה יודע שאתה יכול תמיד לכתוב לי.

אלישע אלכסנדר :

אני רוצה שזה יופיע בפרוטוקול.

היו"ר מירב בן ארי :

אתה לא צריך את הפרוטוקול בשביל זה. בשביל לכתוב לי?

הדר ברקת :

אני סטודנטית לחינוך מיוחד בסמינר הקיבוצים. אני ועמית הגענו כנציגים לשני פנים, מצד אחד נציגים של האחוה הסטודנטיאליה הגאה שקמה השנה מטעם אגודת הלהט"ב ומטעם התאחדות הסטודנטים כך שאנחנו כאן גם כנציגים של התאים הגאים, אבל גם כנציגים של הכשרות המורים.

היו"ר מירב בן ארי :

הכשרות הסטודנטים להוראה.

הדר ברקת :

נכון. אני חושבת שאחד הדברים הכי חשובים לדבר עליהם, אם אנחנו מדברים על רפורמה ועל שינוי בחינוך כרגע במוסדות האקדמיים יש מספר רב מאוד של סטודנטים שעוברים הכשרה להוראה

ומצפים לדבר על הנושאים האלה ומצפים להכשרה שמגיעה מלמעלה ולא יוזמות עצמאיות שלהם. כן היו יוזמות מאוד מאוד קטנות במהלך השנה לעסוק בנושא הזה אצלנו בסמינר אבל זה לא מספיק. אנחנו כן רוצים שזה יהיה משהו שמגיע מלמעלה ומשהו שהוא ממוסד ובאמת יש לזה מקום ויש לזה צורך. זה דבר מאוד מאוד חשוב כי אנחנו המורים שאחר כך יגיעו לבתי הספר ויעסקו בנושא הזה.

היו"ר מירב בן ארי:

תודה. אלישע, דקה.

אלישע אלכסנדר:

משהו שלא עלה ומאוד חשוב לציין אותו. הנושא של זהות מגדר ושונות מגדרית עולה כבר בגן. זה משהו שמאוד חשוב לי שיהיה רשום והוא לא נמצא כאן ולא דובר עליו.

מנדי מיכאלי:

אם אפשר להוסיף עניין קטן. אנחנו מאוד נשמח אם בתוך ההמלצות תוכלי להמליץ גם על דיון המשך.

היו"ר מירב בן ארי:

אל תדאגי. יש לי רעיון. לא יהיה עוד דיון אבל יהיה משהו יותר ספציפי.

קודם כל, אני מודה לכולכם שהגעתם. אני יודעת שלבוא במיוחד לירושלים, לכנסת ולוועדה, זה לא פשוט אבל אני מודה לכם ואני מודה על הדברים החכמים שנאמרו כאן. אתה כל הזמן לומד עוד ועוד דברים ואני גם שמחה שזכיתי להוביל את הדיון הזה בוועדה ולהיות בשבילכם לא רק כאוזן קשבת אלא גם איך להמשיך הלאה את מה שקורה כאן בוועדה.

הוועדה קוראת למשרד החינוך ליישם ולהטמיע את תיקון מספר 4 לחוק זכויות התלמיד, כולל השתלמויות מורים ומנהלים.

הוועדה מבקשת לדעת מהמדינה כמה בתי ספר לוקחים חלק בתכנית ניר ובתכנית חושן או גם וגם, תכנית שמתעסקת בנושא. לא רק עושה שיעור אחד אלא מתעסקת בנושא הזה.

במקביל הוועדה מבקשת ממרכז המחקר והמידע של הכנסת לעשות מחקר בכמה בתי ספר מדובר.

נעשה את זה רק ממרכז המחקר כי מהם אני אקבל את הנתונים.

אני רוצה שיירשם בפרוטוקול שבעוד חודש אנחנו נקיים לא ישיבת ועדה אלא דיון נקודתי עם נציג של איגוד, נציג של חושן ונציג של משרד החינוך. ענת, אני יודעת שאת עושה עבודה טובה, אבל אני רוצה לצאת מהדיון הזה עם מסקנות. אני יודעת שאת שנת הלימודים הזאת אני כנראה לא אספיק, אבל לפחות אני רוצה לדעת – לקראת הוועדה אנחנו גם נדבר – גם את בתי הספר שעושים, גם הפעילות, כמה זה עולה. אנחנו לא יודעים כמה זה עולה. נכון, יש בעיה תקציבית. כמה זה עולה להכניס את התכנית הזאת בצורה מסיבית יותר. אני מבקשת לא דיון רחב. הכנסת יוצאת לפגרה והוועדה תתכנס רק באוקטובר אבל חבל על הזמן. נשב עוד חודש לדיון מצומצם. כמובן גם עודד ישתתף בו. נראה איך אנחנו יכולים לקדם עלויות ותכניות, מה סכום ההשתתפות של העמותות ומה הסכום הנדרש שהמדינה צריכה להשתתף.

יש לי חוק שעולה בוועדה ולכן אני לא אוכל לדבר, אבל אני גם בפייסבוק וגם במייל. מכאן אני רצה בריצת אמוק מטורפת לחוק שלי. אנחנו נעשה כאן דיון לא בהשתתפות עשרות אנשים, תסלחו לי, כי אני רוצה דיון עקרוני ולדעת איך אנחנו מטמיעים את התכנית הזאת בצורה רצינית בתוך בתי הספר הממלכתיים במדינה ואצל כולם. לא יכול להיות יש רק 25 אחוזים. זה לא הגיוני. כולל התוספות שלך, אלישע, של הטרנסגינדרים.

אלישע אלכסנדר:

יש אפשרות להתחיל במחקר גם בבתי ספר יסודיים?

היו"ר מירב בן ארי:

אין בעיה. נבקש גם בבתי הספר היסודיים.

אלישע אלכסנדר:

תודה.

היו"ר מירב בן ארי:

בסדר. נקיים דיון קצר ועקרוני. כמובן שכל הדברים שנאמרו כאן – מהאכיפה של חוק זכויות התלמיד ועד חוזר המנכ"ל, ההמלצות של האגודה – אני מקבלת אותם בזרועות פתוחות.

בנושא של הכשרת הסטודנטים להוראה, עליו דיברת, יתקיים כאן בוועדת החינוך דיון בהתכנסות הבאה של ועדת החינוך במושב הבא, דיון שיעסוק בנושא הכשרת הסטודנטים להוראה ואיזה כלים אנחנו נותנים להם היום כדי להתמודד עם הנושא של בני נוער להט"בים במערכת החינוך. אנחנו נקיים על כך דיון מיוחד שעוסק רק בנושא של הסטודנטים להוראה.

אני יכולה להגיד לכם שלא לפרוטוקול שלגבי איגוי שהוא ארגון נוער ולא תנועת נוער, אני מנסה לקדם את המחויבות של המדינה מבחינת כספים שיינתנו לארגון הזה כדי שהוא יוכל למנף את הפעילות שלו. אמרתי את זה גם בקמפיין ואמרתי את זה גם כאן. נכון, יש קושי, יש קואליציה חרדית-דתית. עם כל הכבוד לחברת הכנסת מיכל רוזין, אני דווקא מעריכה את חבר הכנסת מרגי שבמקום לקבור את הדיון הזה, אמר לי שאני אוביל אותו כי הוא סומך עלי ואני כן אוכל לקדם את זה. אני מניחה שגם אתם סומכים עלי. לפחות בתור התחלה, אנחנו מתחילים עם אמון בסיסי. לדעתי אנחנו לא צריכים לראות את חצי הכוס הריקה אלא דווקא את חצי הכוס המלאה. זה אף זה רקורד.

אני יכולה להגיד לכם שנכון, זה לא אולי להעביר חוקים אבל יש אפשרות לקיים דיונים ולנסות להעביר תקציבים לאיגוי ולהעביר תקציבים למשרד החינוך. יש עוד דברים. זאת לא רק חקיקה. אגב, אני יכולה להגיד לכם שחוקקו חוקים אבל בסוף, בפועל, יש דברים אחרים, אם אתה רוצה באמת להוביל. אמר עודד שמהפכות קורות לאט אבל הן קורות. כבר מה שהיה כאן, השמינייה, אני רוצה להגיד לכם שבשבוע שעבר הייתי בדיון בוועדת החינוך, אני לא זוכרת באיזה נושא, והייתי כאן לבדי. זה היה נושא מאוד חשוב, אבל הייתי לבד עם מרגי. יש לנו נאמנות בסיסית כזאת.

עכשיו אני ממש רצה כי יש לי דיון של החוק שלי. אתם מוזמנים לכתוב לי. תודה רבה לכולכם על שהגעתם.

הישיבה נעלה בשעה 11:10.